

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EVLİLİK KARARI ALAN BİREYLERİN EVLİLİĞE
YÜKLEDİKLERİ ANLAM İLE EVLİLİK ÖNCESİ
İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Betül YAZICI

İstanbul, 2020

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

EVLİLİK KARARI ALAN BİREYLERİN EVLİLİĞE
YÜKLEDİKLERİ ANLAM İLE EVLİLİK ÖNCESİ
İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Betül YAZICI

Danışman: Prof. Dr. Cihad Demirli

Eş Danışman: Prof. Dr. Oya Özkardaş

İstanbul, 2020

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisans programı öğrencisi **Betül YAZICI**'nın “**Evlilik Kararı Alan Bireylerin Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkilerin İncelenmesi**” başlıklı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulu **19.08.2020** tarih ve **2020-512/14** sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **oybirliği**/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir..

	<u>UNVANI, ADI SOYADI</u>	<u>ÜNİVERSİTE</u>
TEZ DANIŞMANI	: Prof. Dr. Cihad DEMİRLİ	T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi
JÜRİ ÜYESİ	: Doc.Dr. Hanifi PARLAR	T.C. İstanbul Ticaret Üniversitesi
JÜRİ ÜYESİ	: Doc. Dr. Durmuş Ümmet	Marmara Üniversitesi

(*) Yüksek lisans tez savunma jürileri en az biri kurum dışından olmak üzere danışman dahil en az üç öğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda eş danışman jüri üyesi olamaz. Eş tez danışmanının jüri üyesi olması durumunda asıl jüri beş üyeden oluşur.

ETİK KURALLARINA UYGUNLUK YAZISI

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup Yükseköğretim Kurulu ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

10.08.2020

Betül YAZICI

TEŞEKKÜR

Öncelikle tezimin her aşamasında samimiyetle yanımda olan, sabırla, özveriyle, eğitici ve öğretici yönleriyle desteğini esirgemeyen, her aradığımda değerli vaktinden ayırıp içtenlikle sorularıma yanıt veren saygıdeğer danışmanım Prof. Dr. Cihad Demirli 'ye en içten dileklerimle teşekkürlerimi sunarım.

Ardından bu süreçte tezimin çeşitli aşamalarında desteklerini esirgemeyen saygıdeğer Arş. Gör. Lütfü Çakır'a desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

Tüm hayatım boyunca arkamda olan ve desteklerini her zaman en iyi şekilde gösteren sevgili annem, babam, abim ve kardeşime eğitim hayatım boyunca da desteklerini esirgemedikleri için sonsuz teşekkür ederim. Çalışmam süresince yükümü azaltmak için bana her zaman özverili bir şekilde destek olan, hiç bitmeyen bir şekilde maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen eşime sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca bu süreçte değerli vakitlerinden ayırıp formlara samimiyetle yanıt veren her bir katılımcıya teşekkür ederim.

Bu araştırmanın hem evliliğe yüklenen anlam hem de evlilik öncesi ilişkilere yönelik alanyazında küçük olsa bile katkı sağlamasını dilerim.

Betül YAZICI

ÖZET

Evlilik insan hayatının en önemli kararlarından biridir. Bireylerin, önemli olan bu kararı alma aşamasında evliliğin kendileri için ne anlam ifade ettiğini bilmeleri ve bu doğrultuda seçimlerini değerlendirmeleri daha sağlıklı evliliklerin kurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırmada, evlilik kararı alan bireylerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma tarama modeline göre yürütülmüştür. Çalışma, evlilik kararı alan bireylerin, evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkilerini değerlendirme durumlarını cinsiyetleri, yaşları, eğitim düzeyleri, gelir getirici uğraşları, gelir durumları, kaçınıcı evliliğe hazırlandıkları, çocuk sahip olup olmadıkları, varsa kaç çocukları olduğuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını betimlemeyi amaçladığı için betimsel bir çalışma olarak değerlendirilmiştir. Çalışmanın evrenini, İstanbul ilinin Kadıköy ilçesinde ikamet eden ve evlilik kararı alan 100 çift oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri kişisel bilgiler formu, evliliğe yüklenen anlam ölçeği ve evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeği aracılığıyla elde edilmiştir. Çalışmanın verileri üzerinde ileri analizler yapmadan önce ölçek maddelerine ilişkin normallik varsayımı test edilmiştir. Ulaşılan bulgular maddelerin normallik varsayımını karşılamadığından parametrik olmayan testler yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, katılımcıların evliliğe yükledikleri olumlu anlam, yüksek düzeyde, evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliklerine yönelik görüşlerinin genel anlamda pozitif yönlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların evliliğe yükledikleri olumsuz anlam, orta düzeye yakın, çiftlerin evliliğe yükledikleri negatif anlamın engellenmişlik ve uyum beklentisi alanlarında orta düzeyde, risk alanında ise yükseğe yakın olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmanın sınırlı bir örneklem grubundan oluşması verilerin genellenmesi açısından kısıtlı olabilmektedir. Dolayısıyla sınırlılığın ortadan kaldırılması bakımından bireylerin evliliğe yükledikleri anlam ve evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme konusunda farklı örneklem gruplarında çalışmalar yürütülebilir. Ayrıca bireylerin, evliliğe yükledikleri anlamı daha detaylı incelemek amacıyla mülakat, görüşme gibi birebir çalışmalarla daha kapsamlı veriler elde edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, evlilik anlamı, evlilik öncesi ilişki

ABSTRACT

Marriage is one of the most important decisions of human life. It is thought that individuals knowing what marriage means to them during this decision-making phase and evaluating their choices in this direction will contribute to the establishment of healthier marriages. In this sense, the relation between the meaning attributed to marriage by the individuals who decided to marry and their assessment of premarital relations were examined in this research. The study was conducted according to the screening model. The study was evaluated as a descriptive study because it aimed at describing whether the meaning attributed to the marriage and the assessment of the pre-marriage relationships by the individuals who decided to marry differentiated according to their gender, age, education levels, income generating occupation (occupation), income status, number of their marriages, if they had children or not, if any, how many children they had. The population of the study consisted of 100 couples residing in Kadıköy district of Istanbul province and making marriage decisions. The data of the study were obtained through the personal information form, the meaning scale attributed to marriage, and premarital relations assessment scale. Before making further analysis on the data of the study, the normality assumption for the scale items was tested. Since the findings did not meet the assumption of normality of the items, nonparametric tests were performed. As a result of the study, it was concluded that the positive meaning attributed to marriage by the participants was high, and the opinions of the couples preparing for marriage were positive in general. It was concluded that the negative meaning attributed by the participants to marriage was average, the negative meaning couples attribute to marriage was at medium level in the areas of frustration and harmony expectation, and at higher level in the risk area. The fact that the study consists of a limited sample group may restrict the generalization of the data. Therefore, in order to eliminate the limitation, studies can be carried out in different sample groups on the meaning attributed to marriage by individuals and evaluating pre-marital relationships. In addition, more comprehensive data can be obtained through face-to-face methods such as interviews or meetings in order to examine the meaning attributed to marriage by individuals in more detail.

Keywords: Marriage, meaning of marriage, pre-marital relationship

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	x
1.GİRİŞ.....	1
1.1.Araştırmanın Amacı	3
1.1.1.Alt Amaçlar	3
1.2.Araştırmanın Önemi	4
1.3.Sayıtlılar	4
1.4.Sınırlılıklar	5
1.5.Tanımlar	5
2.İLGİLİ ALANYAZIN.....	6
2.1.Evlilik	6
2.2.Evliliğe Yüklene Anlam	9
2.3.Eş Seçimi	11
2.4.Evlilik Öncesi İlişkiler.....	13
2.4.1.Flört Dönemi Romantik İlişkiler	14

2.4.2.Evlilik Kararı Verme Süreci.....	16
2.4.3. Söz ve Nişanlılık Dönemi	18
2.5.Eş Seçiminde Kuramlar	19
2.5.1. Psikanalitik Kuram	19
2.5.2. Benzerlik (Ortak Özellikler) Kuramı.....	22
2.5.3.Zıt Özellikler Kuramı.....	23
2.5.4.Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı	23
2.5.5. Evrim Kuramı.....	24
2.5.6. Sosyal Rol Kuramı.....	26
2.5.7. Uyaran-Değer-Rol Kuramı.....	27
2.6.Eş Seçimini Etkileyen Faktörler.....	28
2.6.1.Sosyo-Ekonomik Faktörler	28
2.6.2.Eğitim Faktörü.....	29
2.6.3. Fiziksel Özellikler Faktörü.....	29
2.6.4.Yaş Faktörü	30
2.6.5. Kişilik Faktörü.....	31
2.6.6. Kültür Faktörü	31
2.7. İlgili Araştırmalar	32
3.YÖNTEM	37
3.1.Araştırmanın Modeli.....	37
3.2.Evren ve Örneklem.....	38

3.3.Verinin Toplanması	41
3.3.1. Kişisel Bilgiler Formu.....	41
3.3.2.Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği	42
3.3.3.Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği.....	44
3.4.Verinin Analizi.....	45
4.BULGULAR VE YORUMLAR.....	48
4.1.Katılımcı Çiftlerin Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumları.....	48
4.1.1.Evliliğe Yüklenen Anlam.....	48
4.1.2.Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumu	52
4.2.Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	55
4.3.İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	57
4.4.Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	59
4.5.Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	60
4.6.Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	64
4.7.Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular	66
4.8.Yedinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	67
4.9.Sekizinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular.....	69
5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	72
KAYNAKÇA.....	78
EKLER.....	86

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	39
Tablo 3.1. (Devamı)	40
Tablo 4.1. Katılımcı Çiftlerin Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği Ortalamaları	48
Tablo 4.1. (Devamı)	49
Tablo 4.2. Katılımcı Evliliğe hazırlanan çiftlerin Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği Maddelerinden Elde Ettikleri Ortalamalar.....	50
Tablo 4.2.(Devamı)	51
Tablo 4.3. Katılımcı Çiftlerin Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği Ortalamaları	52
Tablo 4.4. Katılımcı Evliliğe hazırlanan çiftlerin Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği Maddelerinden Elde Ettikleri Ortalamalar	53
Tablo 4.4.(Devamı)	54
Tablo 4.5. Evliliğe Yüklenen Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumu Arasındaki İlişkiler	56
Tablo 4.6. Katılımcı Çiftlerin Cinsiyetlerine Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları	58
Tablo 4.7. Katılımcı Çiftlerin Yaşlarına Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	59
Tablo 4.7.(Devamı)	60
Tablo 4.8. Katılımcı Çiftlerin Eğitim Düzeylerine Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	61
Tablo 4.9. Eğitim Düzeylerine Göre Evliliğe hazırlanan çiftlerin Evliliğe Olumlu Anlam Yüklemesi Konusundaki Ortalamalarının Karşılaştırılması.....	62

Tablo 4.10. Katılımcı Çiftlerin Gelir Getirici Faaliyetlerine Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	65
Tablo 4.11. Katılımcı Çiftlerin Algıladıkları Gelir Durumuna Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	66
Tablo 4.11.(Devamı)	67
Tablo 4.12. Katılımcı Çiftlerin Kaçınıcı Evliliklerine Hazırlandıklarına Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları.....	68
Tablo 4.13. Katılımcı Çiftlerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları.....	70
Tablo 4.14. Katılımcı Çiftlerin Çocuk Sayısına Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları.....	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Eğitim Düzeyine Göre Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme Konusundaki Farklılığın Kaynağı.....	63
Şekil 2. Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme Konusunda Eğitim Durumları Arasındaki İlişkiler.....	64

KISALTMALAR

EÖİDÖ: Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği

EYAO: Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği

1.GİRİŞ

Bireylerin değer yargıları çok çabuk değişmekte, yaşam biçimleri ve hayata bakış aıllarının yanında eş seçimi ve olası eşten beklentiler de farklılaşmaktadır (Kaya, 2002). Woody and Woody (1973)'e göre başka insanlarla beraber yaşamaya uyumlu olan bireyin, ilk sosyalleşme davranışı olarak görülen evlilik, ilkel yaşamlarda fiziksel yaşamı sürdürmenin kolay bir yolu şeklinde görülmekte, sonrasında güvenlik ihtiyaı ve duygusal ihtiyaçlar da buna eklenerek; fiziksel, sosyal ve duygusal gereksinimler kişileri evliliğe götüren faktörler olarak görülmüştür (Akt: Kalkan & Kaya, 2007). Kaye, Nick and James (1977)'e göre insanlar evlilik kararı aldıkları zaman, önceki yaşamlarında olduklarından daha mutlu bir insan olacaklarını düşünme meylindedirler. Gerçekte iki bireyin uyumlu olarak geinebilmesi ve ilişkilerinde doyum sağlayabilmesi açısından büyük potansiyelleri vardır. Fakat bireyler çoğunlukla kendilerini başka bireylerin mutlu edeceği, kendilerinin de başka kişileri ve partnerlerini mutlu edecekleri fikri ve umuduyla evlenmektedir (Akt: Canel, 2007). Bunun yanında; çaplı (1992)' ya göre insanlar, hissettiği duyguları birbirleriyle etkileşim halindeyken fark etmektedir. Diğer insanlarla olan ilişkilerine ihtiyaçları olduğu gibi karşı cinsle olan ilişkilerine de ihtiyaçları vardır. Bazı insanlar, evliliği toplumda yaşamanın bir şartı olarak görerek, evlenmenin olağan ve gerekli olduğunu düşünerek evlenmektedir. Bazı insanlar, yalnız olmaktan kurtulmak için ve gelecekteki yaşamlarını yalnız geçirmemek için evlenmektedir. Bazı insanlar, maddi şartları iyi olan, kendilerine rahat bir gelecek sağlayacak kişilerle evlenmektedir. Kimi insanlar ise, çocukları olması için evlenmektedir. Kimileri, evliliği iş anlaşması gibi görüp, birbirlerine evlilik şartlarını sunarak ve bir anlaşma yaparak evlenmektedir.

Eş seçimi ve evlilik insan hayatının en önemli kararlarından birisi olarak görülmektedir. Değişmekte olan ekonomik ve sosyal yapıda artık bu olgular da birtakım değişimlere uğramıştır. Evlenmeye hazır olmak ve ilişkiye verilen ya da yüklenen anlam ile beklentinin açık olarak ortaya koyulması son derece önemli bir durum haline gelmiştir. Bireylerin evlilik zamanının belirlenmesinde en geniş anlamıyla fiziksel, duygusal,

ekonomik ve sosyal olgunluğa erişmiş olmaları öngörülmektedir (Özüdoğru Düşünmez, 2016). Bununla yanında yaşam ortaklığı sadece kendilerini bağımsız kabul eden iki kişinin bir araya gelmesinden ibaret değildir, aksine kuralların ve kendi kendini organize etmenin yapısal nitelikleri de dahil olmak üzere bir sistemin bütün özelliklerine sahip bir sistem oluşturulmaktadır. Ortak yaşamla birlikte sistemik olarak organize olan, hedefe yönelik, ortak bir süreç başlatılmaktadır (Willi, 2012). Ailenin temellerinin atıldığı bu süreç, iki bireyin evlenmeye karar vermesiyle başlamaktadır. Dolayısıyla alınan bu kararın sağlıklı olabilmesi, çiftin sağlıklı ilişki kurmuş olmasına bağlıdır (Şen, 2015). Sağlıklı ilişkiler sonucunda yapılan evliliğin uyumlu ve olumlu bir şekilde devam etmesi için evlilik sürecine hazır olma ve evlilik ilişkileri üzerine bilgi edinmek gerekmektedir (Cobby, Larson and Watson, 2003). Dolayısıyla evlilik öncesi ilişkileri geliştirmek ve çiftleri evliliğe hazırlamak için evlilik öncesi danışmanlık eğitimlerine gereksinim duyulmaktadır (Yalçın ve Ersever, 2015). Evlilik öncesi süreçte alınacak bir hazırlık programının, yaşanılacak herhangi bir sorunun üstesinden gelmeyi kolaylaştırabilmekte ve belirsiz olan konuları açıklığa kavuşturmak açısından faydalı olabilmektedir. Bu sayede çiftler arasında yaşanabilecek anlaşmazlıklar en baştan önlenebilecektir (Şen, 2015).

Evliliğe hazırlık programları evlenmeyi planlayan birçok kişi için popüler bir müdahale haline gelmiştir. Evlilik öncesi hazırlık programlarının iki temel faydası önerilmektedir. İlk olarak, bu tür bir hazırlığın, evliliklerin ilk yıllarında sıklıkla görülen evlilik kalitesindeki düşüşü azaltması veya tersine çevirmesi beklenmektedir. İkinci olarak, evlilik öncesi psikolojik danışma alan çift, evlilik sonrası danışmanlık almaya daha meyilli olmaktadır. Buna ek olarak, evlilik öncesi danışmanlık alan çiftler daha sonra evliliklerinde yaşadıkları sorunlar karşısında destek almaya daha istekli olabilmektedir, çünkü evlilik öncesi hazırlık programı deneyimi erken evliliğin zorlukları hakkındaki terapötik kaynaklara aşinalıklarını ve farkındalıklarını artırmaktadır (Schumm, Silliman and Bell, 2000).

1.1.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, evlilik kararı alan bireylerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına (alt amaçlar) yanıt aranmıştır:

1.1.1.Alt Amaçlar

1. Evlilik kararı alan bireylerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları algıladıkları gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
7. Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları kaçınıcı evliliğe hazırlandıklarına göre farklılaşmakta mıdır?
8. Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları çocuk sahibi olmalarına ve çocuk sayılarına göre farklılaşmakta mıdır?

1.2.Araştırmanın Önemi

Kabul gören en geniş anlamıyla aile, toplumu oluşturan en temel yapı taşıdır. Sağlıklı bir toplum oluşturma yolu sağlıklı aile kurmaktan geçmektedir. Aile kurmanın ilk adımı ise bireyin kendine en uygun eşi seçip evlenmesidir.

Her bireyi evliliğe yönelten farklı sebepler vardır. Kadın ve erkekler kendilerine özel farklı sebepler ve düşünceler sonucu evlilikten beklentilerinin karşılanması umuduyla evlenmektedir (Çaplı, 1992). Şimşek (2018)'e göre evlilik ilişkisinden alınan tatmin insanların tüm yaşamına etki etmektedir. Evlilikte eşler arasında yaşanan sorunlar, ortak yolu bulamama, çözüme ulaşamama, akılcı olmayan düşüncelere sahip olmak öncelikle bireyin kendi psikolojisini yormakta sonrasında sağlıksız ortamda çocuk büyütme sebepleri olmaktadır. Dolayısıyla bireylerin geri kalan tüm yaşamını önemli derecede etkileyecek olan evlilik yaşantısına başlamadan önce, kendisi için en iyi olan eş seçimini yapması gerekmektedir. Bu seçimin huzurlu, mutlu ve sağlıklı ilişkilerin oluşmasına zemin oluşturacağı, gelecek toplumlar için sağlıklı nesiller yetişmesine katkı sağlayacağı ve toplumun huzuruna katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu alanda yapılan tüm çalışmaların hem topluma hem de sonraki çalışmalara katkı sağlaması açısından da önem teşkil edeceği düşünülmektedir.

1.3.Sayıtlar

- Araştırmada, tüm katılımcıların araştırma esnasında uygulanan form ve ölçme araçlarına samimi ve gerçekçi cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.
- Araştırmada ölçme araçları olarak, Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği, Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği ve araştırmacının hazırlamış olduğu Demografik Form kullanılmıştır.

1.4.Sınırlılıklar

Bu çalışma, evlilik hazırlığı içerisinde olan 100 çift olmak üzere 200 bireyin yanıtlarıyla sınırlıdır. Araştırma İstanbul ilinin Kadıköy ilçesinde ikamet eden bireyleri ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Eş Seçimi: Her iki cinsiyetten bireylerin birbirleriyle karşılaşma, tanışma sürecinden başlayıp flört, söz kesimi, nişanlanma nikah ve düğün evrelerinden geçen sosyal bir süreçtir (Özgüven, 2014).

Evlilik: Kadın ve erkeğin sürekliliği olan bir birliktelik kurmak amacıyla, hukuken de uygun ve geçerli olduğu onaylanmış hukuki, ahlaki ve sosyal bir kurumdur (Ondaş, 2007).

Karar Alma: Seçenekler içerisinde en uygun olanın seçimidir (Tosun, 1990).

Evliliğe Yüklenen Anlam: Bireylerin kendilerine özel birtakım değişkenlere bağlı olarak evlilik kurumuna ilişkin düşünceleri ve anlamlandırmaları olarak tanımlanabilir (Yıldırım N. , 2019).

2.İLGİLİ ALANYAZIN

Bu bölümde evlilik, evliliğe yüklenen anlam, eş seçimi, evlilik öncesi ilişkiler, eş seçme eğilimleriyle ilgili kuramsal bilgi ve yaklaşımlar, eş seçimini etkileyen faktörler ve konu ile ilgili yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

2.1.Evlilik

İnsanlık tarihinden günümüze kadar olan zaman içerisinde cinsel ilişki ve kadın beraber algılanan konular olmasına rağmen “evlilik” ve “evlenme” oldukça yeni olgular olmaktadır. Günümüzdeki anlamında değerlendirildiğinde evliğin geçmişi 4000 yıllık bir zamana dayanmaktadır. Evlilik var olan belgelere göre ilk defa M.Ö. 2000 yıllarında Mısır’da kabul görmüştür. Aynı yıllarda Babil’de Hamurabi’nin çıkarmış olduğu 252 maddeden oluşan yasaların 64 maddesi aile ve evlilik ilişkilerini oluşturmaktadır (Özügürlü, 1990). Evlilik ve aile hakkında sistemli çalışmalar 19. yy. ortalarında ortaya çıkmıştır. Evlilikle alakalı ortaya çıkan ilk araştırma “cinsel davranışın evlilik tatminine ve başarısına etkisi” 1929 yılında Davis tarafından incelenmiştir (Fincham and Bradbury, 1990 akt: Kocadere, 1995).

Evlilik olgusu toplumların tümünde önem teşkil eden bir kurumdur. Yüzyıllar boyunca var olan evlilik kurumu kültürden kültüre birtakım farklılıklar gösterse de yapılan araştırmalar ve tanımlamaların ortak yanların fazla olduğuna dikkat çekmektedir. Evlilik, kültürel olarak içinde farklılıklar barındırsa da bütün toplumlarda geleneksel olarak yer bulmuş ve resmen kabul görmüş tek birlikteliktir (Tarhan, 2017). Evlilik, kadın ve erkeğin aynı evi paylaşmak, dünyaya çocuk getirmek ve yetiştirmek gibi amaçlar doğrultusunda yaptıkları bir “sözleşmedir” (Özgüven, 2014). Evlilik, aile kurmanın ve gelecek nesli yetiştirmenin en önemli temel aracıdır (Larson and Holman, 1994). Evlilik,

eşlerden her birinin ilgili olmasını gerektirir ve her birinin kendisini karşısındakinin yerine koyabilme becerisini gerektirir. Evlilik, iki bireyin birlikte başaracağı bir ödevdir (Adler, 2000). Evlilik, eşler arasında sevgi ve sıcaklığın olduğu, yaşantıların paylaşılıp amaçların geliştirildiği ikili ilişkidir (Geçtan, 1998).

Evlilik, sosyal kuralların ve kanunların öngördüğü şekilde, karşı cinsten iki bireyin hayatlarını birleştirdikleri, kendine has ilişkiler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Kişilerin, cinsel birlikteliklerini meşrulaştıran ve sosyal olarak onay gören bir sözleşmedir. Farklı bir deyişle, evlilik, çiftlerin çocuk sahibi olmak ve yetiştirmek için her iki tarafında yaptığı, toplum içerisinde onay gören bir sözleşme olarak tanımlanmaktadır (Ersanlı, 2005).

Gökçe (1978)' e göre evlilik, insan gruplanmalarının yaşamları süresince geliştirdikleri ve uyguladıkları toplumsal öğelerle dolu bir kavram olmaktadır. Kùltürler arasında farklılaşması, toplumsal öğelerin farklı kùltürler içerisinde oluşması ve farklı değer yargılarıyla dolu olmasıyla açıklanmaktadır. Tüm toplumlar kiminle evlenileceği, kaç eşle hangi şartlar altında evlenileceği gibi konularda birtakım normlar ortaya koymaktadır. Birbirinden farklı uygulamalar olmasıyla beraber evlilik, asıl yapısı bakımından toplumca onaylanan, erkek ve kadın arasında kurulan bir ilişki şeklini karakterize etmektedir. Bu ilişkinin belli başlı kalıplar içerisinde yapılması da evliliği sosyal kurum olarak incelemeyi gerektirmektedir. Diğer bir deyişle evlenme, aileyi meydana getiren, sosyal ilişkileri belli başlı kalıplar içersine sokan bir sözleşmedir (akt: Çayboylu, 2002).

Veroff, Douvan and Hatchett (1995), evliliğin ilk senelerinde çiftlerin birbirleriyle iletişim içerisinde olması evliliğin sürekliliğini ve mutluluğunu sağlamaktadır. Evlilik ilişkisi içerisinde erkekleri mutlu eden şeyin; eşleri tarafından ideallerinin ve yaptıkları şeylerin desteklenmesi olduğu, kadınları mutlu eden şeyin ise korunma, hayatı ilginç ve heyecan verici yapma duygularının sağlanması olduğu belirtilmektedir (akt: Işınso, 2003). Kurdek (1993)'e göre evlikte ilk seneler çiftlerin birbirine duyduğu olumlu hisler zamanla azalmakta ve yerini olumsuz hisler almaktadır. Bununla birlikte evlilik ilişkisi zamanla başarısızlığa doğru ilerlemektedir (Akt: Işınso, 2003). Evliliğin başlangıç yıllarının en önemli vazifesi, her iki tarafında mutlu olmasını sağlayacak müşterek bir yaşam şekli bulmak, tatminkar cinsel birliktelik örüntülerini keşfetmektir. Birlikte karar

almak, aile mesuliyetlerini paylaşmak, sorunları çözüme şekillerini öğrenmek gibi görevleri yeni evlenen çiftler için önemli konular olmaktadır. Evliliğin ilk seneleri en zor senelerdir, bu senelerdeki hayalkırıklıkları ve karşılıklı sosyalleşme başarısızlıkları erken ayrılıkların nedeni olmaktadır. Özellikler evliliğin ikinci ve dördüncü senelerinde boşanmanın en yüksek seviyede olduğu, boşanma ihtimalinin evlilik süresinin uzunluğuyla alt seviyelere indiği bulunmuştur (Onur, 2011). Birbirinden farklı iki kişinin, eski yaşantılarından getirdiği bütün alışmışlıklar ve davranım şekilleri evlilik hayatında problemlerin varlığına sebebiyet vermektedir (Yılmaz, 2009).

Erdoğan (2007)' ye göre evlilik, kadın ve erkeğin hayatlarını beraber geçirmek amaçlı ve soylarını kanunların himaye altına aldığı bir kurum içinde başlıca bir pozisyona sahip çocuk sahibi olarak devam ettirmek üzerine oluşturulan ilişkiler sistemidir. Evlilik kanunlar önünde yapılan bir ortaklık akdidir (Heitler, 2008). Erdoğan (2007)'a göre evlilik gerek ferdi açıdan gerek sosyal açıdan birçok fonksiyona sahiptir. Bu durum evliliği hem toplumsal hem de tıbbi araştırmalar açısından önemli bir husus haline getirmektedir. Özügürlü (1990)' ya göre evlilik, çiftlerin karşılıklı olarak dayanışma; sosyal onaylama neticesinde gerçekleşen bir akit ve toplumsal açıdan yasakların tümüyle ortadan kalktığı, cinsel gereksinimlerin tatmine ulaştırıldığı bir birleşme durumu olarak tanımlamaktadır.

Evlilik kurumu, insan doğasından kaynaklı üç motivasyona dayanmaktadır:

1. Biyolojik Motivasyon: Uzun zaman birlikte olmak ve hem cinsinden olan çocuklar dünyaya getirerek neslin devamını sağlama arzusu, karşı cinse duyulan ilişki hazzı, birlikteliği ve korunma arzusudur.
2. Psikolojik Motivasyon: Arzu duyulan karşı cinsin beğenisine, sevgisine, tercihine, arzusuna sahip olmak ve dünyaya getirdikleri çocuklarıyla birlikte yaşamaya duyulan itimat ve hazzıdır.
3. Sosyal Motivasyon: Sosyal toplumun beklentilerine, kanunlarına uyum sağlayarak yaşamının getirdiği konfor, toplumda kabul gören değerlere uyum sağlayarak edinilen itibar hazzı ve itimadıdır (Boran, 2003).

Evlilik, çiftlerin karşı karşıya içtiği sabah kahvesinden, akşam ortak yatağı paylaşmasına kadar birçok konuda hayatın en güzel hediyelerinin kapılarını sonuna kadar açmaktadır. Bunun yanında evlilik, dengeli bir toplumun temelini oluşturmakta ve kişiye

önemli imtiyazlar sağlamaktadır (Heitler, 2008). Evlilik, bireylerin hayatının birden fazla tarafına etki eden önemli bir kurumdur (Polat, 2006). İki birey evlenme kararı aldığı anda, çocuk yapmaya karar vermek, cinsel yaşam, aktiviteler, hayal kırıklıklarını sindirmek, birbirini desteklemek, kazanılan başarıları kutlamak gibi hayatlarının müziğini beraber bestelemek için birbirlerine söz vermektedir (Heitler, 2008). Evlilikle beraber bireylerin hayatlarında birden fazla değişiklik yaşanmaktadır. Çiftler, evlilikle birlikte bekarlık rollerinden çıkılarak evlilik rollerine girmektedir (Demiray, 2006).

Becker (1973) bir ekonomici olarak evliliği değerlendirdiğinde, birçok erkek ve kadının kendilerine eş ararken rekabet halinde olduğunu belirtmektedir. Her insan, piyasa koşullarının her zaman gönüllü olarak uygulandığı kısıtlamalara tabi olarak en iyi partneri bulmaya çalışmaktadır. Evlilik kalıpları tüm toplumlarda görülen ve toplumlar arasında farklılık gösteren evrensel bir kurumdur. Toplumun temel yapı taşı olan aile, evlilik birlikteliğiyle başlayan bir sistem olmakla beraber, toplumun devamlılığının sağlanması için önem teşkil etmektedir. Evlilik birlikteliğinin sürdürülmesi ve sağlıklı aile yapısının oluşturulması, temelde farklı kişilik yapılarına sahip iki bireyin uyumu çerçevesinde oluşturulmaktadır (Kansız ve Arkar, 2011). Mead (2002)'e göre evli olmanın hem erkek hem de kadınlar açısından sağlık ve duysal iyi oluş, daha yüksek seviyede psikolojik iyi oluş algısı, fiziksel sağlık, uzun ömür ve mutluluk gibi avantajları olmaktadır (akt: Gladding, 2017).

2.2.Evliliğe Yüklene Anlam

Evlilikle ilgili bireysel davranış ve kavramlar incelendiğinde, davranış ve görüşleri anlamak için kuramsal bir temele gerek duyulmaktadır. Toplumsal varyasyonun kişilerin tutumları üzerinde yarattığı etkiyi incelerken, bireysel etkiler kadar toplumsal etkiler de incelenmelidir (Özabacı, Körük ve Kara, 2018). Evliliğe yüklenen anlamın bireylerin hayatındaki önemini göz önünde bulundurarak, bilinirlik oranı yaygın olan sosyolojik teori olan “*Sembolik Etkileşimcilik*” kavramına değinmek gerekmektedir. Sembolik etkileşimcilik; Bireyler içinde bulunduğu dünyayı sembollerle yorumlayarak anlamlandırmakta ve anlamlandırdıkları sembollere göre birtakım davranışlar sergilemektedir (Özalp, 2014). Sembolik etkileşimciliğin en önemli kavramı

sembollerdir. Bunun nedeni, insanlar hayatlarını ve etraflarındaki sembollerle anlamlandırır. Bu semboller, somut objeler olabileceği gibi beden hareketleri, dil ve yüz hareketleri olarak da ortaya çıkabilmektedir ve yaşama anlam katmaktadır (Özalp, 2017). Mohammadi ve Soleymani (2017)'ye göre şemalar, evlilik ilişkilerinin daha iyi anlaşılmasını sağlayan önemli kişilerarası ve bilişsel faktörlerdir. Bu zihinsel çerçeveler, kendisi ve dünya hakkındaki duyguları, davranışları, düşünceleri ve derin güçlü inançları belirleyen bilgi işlem yapıları olarak düşünülebilir. Şemalar, davranışı yönlendiren ve dolayısıyla değişime karşı koyan, kendi kendine devam eden hatıralar, bilişler, duygular ve algı desenlerini ifade eder. Bu kalıcı ve uzun süreli konular çocukluk döneminde gelişmekte ve yetişkinliğe devam etmekte ve büyük ölçüde işlevsiz kalmaktadır. Dolayısıyla bireyin erken çocukluk döneminde oluşan şemaları, evliliğe yüklenen anlamın önemli bir belirleyicisi olmaktadır. Sosyal değişimlerin evlilik üzerinde etkisi değerlendirildiğinde, geniş çaplı sosyal ve kültürel değişimler bireylerin evlilik anlamlarını, algılarını, inançlarını ve tutumlarını önemli derecede şekillendirmektedir (Peters, 2018).

Birçok kültürde evlilik olgusuyla evrensel düzeyde karşılaşılması, evliliğin toplumda birçok fonksiyonu yerine getirmesinden kaynaklanmaktadır. İki bireyin birlikteliğiyle beraber ortak zaman ve ortak mekân paylaşılmaya başlanmaktadır. Diğer anlamıyla iki bireyin içinde olduğu psikolojik bir düzen kurulmuş olmaktadır. İki bireyin evlenmeyle amaçladığı şey tarafların fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik yönden birbirlerinin gereksinimlerini gidermek için ortam yaratmaktır (Gülerce, 1996 akt: Canel, 2007). Hem kadınlar hem de erkekler kendilerine has sebepler, düşünceler veya birtakım hesaplamalar neticesinde evlilikten beklentileri ve umdukları için evlilik kararı almaktadır. Böylece evlilik hayatından beklentiler ve evlenmenin amacı kişiden kişiye değişmektedir (Ceylan, 1994). İnsanlar kültür, ırk, kişilik, bireysel tarih ve eski tecrübeleri, alışkanlıkları, değerler, tercihler ve davranışlar gibi konularda birbirlerinden büyük oranda ayrı düşmektedir. İnsanlar bu özellikleri yapmış oldukları evliliğe taşımaktadır (Bradbury and Karney, 2005).

Evliliğin gerekliliği ve sebepleri düşünüldüğünde, evlilik hayatının, iki bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaç ve güdülerini karşılamayı hedeflediği gözlenmektedir. Erkek ve kadın beraberliğinin altında yatan neden, bu ihtiyaçların

karşılanması ve tatmin olmasıdır (Özgüven, 2014). Ceylan (1994)'a göre insanın varoluşunu anlamlı hale getiren, onun başka insanlarla kurduğu, devam ettirdiği, geliştirdiği ve paylaştığı ilişkilerdir. Özügurlu (1990) İnsan sosyal bir varlıktır ve karşı cinsten bir başka kişiyle mutlu olma isteği, karı koca birlikteliğiyle, yani evlilik müessesesiyle ortaya çıkmaktadır. Böyle bir birlikteliği başlatan, devam ettiren ve anlamlı hale getiren evlenme güdüsü güçlü, vazgeçilmez ve kökten olan bir sosyal bilinçlenmeye dayanmalıdır. Ona göre, paylaşma, dayanışma ve sevgi, sorunları birlikte çözümüleme, evliliğin ana motivasyonları olmalıdır.

Aile birliğinin devamlılığı evlilik akdiyle sağlanmaktadır. Evlilik, aile ilişkilerini birtakım kalıplar içerisinde yerleştirmektedir. Evlenme, evlenen erkek ve kadını bir araya getirmenin yanında aileler arasında özel ve yeni bir bağ oluşturmaktadır. Oluşturulan bu bağ toplum içerisinde sosyal olarak bir dayanışmaya ve sosyal barışa güç katmakta ve kişilerin toplumsal çevrelerini ve iletişimlerini güçlendirmektedir (Ünlü, 2007). Long ve Burnett (2005)'a göre insanların çift olarak bir araya gelmesinin sebepleri birçok boyuttan açıklanmaktadır. İnsanlar çift oldukları zaman yaşantılarındaki en derin yakınlık ilişkilerini yakalamaktadır (Gladding, 2017). Evlilik, aile kavramına nazaran daha somut bir kavramdır. Aile, grup veya örgüt, evlilik ise karşıt cinsiyetten iki bireyin beraber yaşamak, yaşamları paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve büyütmek gibi maksatlarla yapılan bir sözleşmedir. Evlilik, kurumsal hal almış bir yol, bir ilişki düzeni, erkek ve kadını “karı-koca” olmayla bağ kurduran, dünyaya gelecek çocuklara belirli statü temin eden ve sosyal açıdan üstünde devletin yetki, denetleme ve hak iddiası olan hukuki ilişki şeklidir (Gül, 2003).

2.3.Eş Seçimi

İnsanın hayatı boyunca vereceği en önemli kararlardan birisi eş seçimidir. Kişinin verdiği bu karar neticesinde kalan yaşamı olumlu ya da olumsuz yönde etkilenebilmektedir. Evlilik, insan hayatının yarısından çoğunu kapsadığı için oldukça önemli bir karardır. Dolayısıyla evlenilecek kişiyi seçmek de bir o kadar mühim ve güç süreçleri içermektedir. Bireyler bu süreçte kalan yaşamını kiminle geçireceğine, bu yolda kiminle gelişip değişeceğine, kalan yaşamının gidişatının nasıl olacağına, çocuk sahibi

olmak istediği ve birlikte çocuk yetiştireceği kişiye karar vermektedir (Günayer Şenel, 2003).

Eş seçimi yaparken hür iradeyle karar verebilen bireyler, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek bireylerin arayışı içinde olmaktadır. Bireylerin evlilik öncesi birbirlerinin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve evlilik kararının olabilirliği konusunda bilinçli adım atmaları gerekmektedir. Evlilikte mutlu olmanın önemi evlenilecek kişinin iyi seçilmesine bağlı olmaktadır. Evlenecek kişilerin hem kendilerini hem de birbirlerini iyi tanımaları ve değerlendirmeleri gerekmektedir (Özgüven, 2014). Evlenme yolunda ilerleyen bireyler kendilerinden çok karşısındaki kişinin özellikleri üstünde durmaktadır. Bu durum bireylerin karşılıklı anlaşmaya varıp varmayacağı konusunda sağlıklı karar almalarına engel olmaktadır. Dolayısıyla bu süreçte bireylerin öncelikle kendilerini iyi tanımaları gerekmektedir (Tarhan, 2017). Altınay (2000)'a göre aile kurmanın başlangıç adımı olan eş seçiminde bireylerin, birbirlerine uyup uymadığının farkında olmaları ve doğru karar almaları, seçimlerinde emin iseler, eşten beklentilerini kontrol etmeleri, her iki tarafın da rollerini iyi tanımaları gerekmektedir (Akt: Canel, 2007). Bilen (1983) evliliklerinde mutlu olmak isteyen bireylerin eş seçimini iyi yapmaları gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca bireylerin evliliklerinde başarılı olabilmeleri için evlilikten beklentilerini ve amaçlarını iyi belirlemeleri, beklentilerinin gerçekçi olup olmadığı konusunda kendilerini iyi değerlendirmeleri gerektiğini belirtmektedir (Akt:Ceylan, 1994).

Özüdoğru Düşünmez (2016) eş seçimi ve evlilik kararı insan yaşamının önemli kararları arasında yer almaktadır. Değişmekte olan ekonomik ve sosyal yapılar içerisinde bu ögelerde de birtakım değişimler yaşanmaktadır. Bu dönem içerisine girmeye hazır olmak, ilişkiye atfedilen değer ve ilişkiden beklentilerin açıkça ortaya koyulması son derece önemli görevlerdir. Bireylerin evlenmeye hazır olunuş durumlarının anlaşılması için en genel çerçevede fiziksel, duygusal, ekonomik ve sosyal anlamda bir olgunluğa ulaşmış olmaları gerekmektedir. Fiziksel olgunluk, bireylerin fiziksel olarak gelişim aşamalarını tamamlamış olmayı kapsamaktadır. Bu gelişim, günlük evlilik yaşamının sürdürülmesinin yanında dünyaya çocuk getirebilme ve onları sağlıklı bir şekilde büyütebilme açısından önem teşkil etmektedir. Fiziksel olgunluk, sağlık gibi koşullar ruhsal olgunluğun ön şartlarından sayılmaktadır. Kişilerin duygusal olgunluk seviyesi,

sosyal olgunluğun belirleyicisi olmaktadır. Tüm bunlardan yola çıkarak olgunlaşma durumları arasında bir bağlantı ve neden-sonuç ilişkilerinin olduğunu görmek mümkün olmaktadır.

Eş seçmek ve evlilik kişilerin yaşamlarında önemli birer unsur olmakla beraber kişilerin zihinsel, fiziksel anlamlarda belli derecede olgunluğu gerektiren olgular olmaktadır. Kişiler eş seçimlerinde, eş olarak seçecekleri kimsenin, kendi bireysel özellikleriyle uyum içerisinde olmasını dikkate almakta ve bu durum zaman içerisinde ilişkilerinin sağlam temellere dayanmasını sağlamaktadır. Fiziki görüntü, kişilik özellikleri, ekonomik durum, meslek ve kazanılan statüler, inanç, ideolojik düşünceler evlenmek istenilen bireylerde aranılan özelliklerden bazılarıdır (Kasapkara ve Kasapkara, 2014).

Çift ilişkilerinde, kavramsal modeller arasındaki etkileşimler, bireysel, ailesel, kültürel anlamlarda çift bileşenlerinin birbirlerini sürekli karşılıklı olarak etkilediğini göstermektedir. Yani iki birey bir ilişki kurduğunda benzersiz bağamları (kaynakları) birbirleriyle etkileşim haline geçmekte ve onları etkilemektedir. Her ilişki, çiftler ve bağamları arasındaki çok yönlü farklılıklardan ve benzerliklerden oluşmaktadır. Bu farklılıkların ve benzerliklerin her birinin çiftler için ne anlama geldiğini anlamak ilişki kararları ve memnuniyet için çok önemlidir (Busby, Holman and Taniguchi, 2001)

2.4.Evlilik Öncesi İlişkiler

Evlilik öncesi ilişkileri düşünme ve değerlendirme, kişilerin eş adaylarına ve ilişkilerine etki eden birçok farklı alana yönelik düşüncelerini sağlamaktadır (Busby, Holman and Taniguchi, 2001). Hendrick, Dicke ve Hendrick (1998) göre ilişkileri değerlendirerek, ilişkiden beklentilerin hangi düzeyde karşılandığının, ilişkinin iyi olma derecesinin, genel doyum seviyesinin, partnere hissedilen aşkın, ilişkilerle alakalı pişmanlıkların ve problemlerin ortaya çıkarılabileceğini belirtmektedir. Ayrıca, çiftlerin evlilik öncesinde ilişkilerini değerlendirmek amacıyla, herhangi bir önleyici yaklaşım doğrultusunda, ilişkilerine eleştirel olarak bakması, çiftin güçlü yanları ve potansiyel sorun alanları hakkında bilgi sağlamaları açısından yararlı olmaktadır (Holman, Larson

and Harmer, 1994). Evlilik öncesi ilişkilerin değerlendirilmesi neticesinde çiftlerin ilişkilerinde sıkça karşılaştıkları sorunlar; arkadaşlık, akrabalar ve aile, dini değerler, boş zaman aktiviteleri, cinsellik ve para gibi konulardan oluşmaktadır. İlişkilerdeki sorunlu alanların belirlenmesi, eşlerin bu alanlarda destek almaları konusunda önünü açabilmekte ve ilişkilerin doyum verici hale gelmelerini sağlamaktadır (Busby, Holman and Taniguchi, 2001).

Bireyler evlenmeden önce, uyum içerisinde, her iki tarafında doyum sağladığı romantik bir birliktelik yaşamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda partner seçiminde bireyleri etkileyen birçok unsur vardır. Bu unsurlardan bazıları; eğitim seviyesi, sosyoekonomik nitelikler, dini ve ideolojik görüşler, kültürel ve ırk farklılıkları, fiziksel nitelikler, kişilik nitelikleri ve yaşır (Fincham and Cui, 2011). Burger (1992)' a göre karşı tarafın bu niteliklere sahip olmasından ziyade, bu niteliklerdeki tamamlayıcılık ve benzerlik de oldukça etkili olmaktadır. Willi (2012) ise çiftlerin karşılıklı olarak birbirinden destek görme, ihtiyaçların karşılanması ve partnerler arasındaki şeffaflık unsurlarının önemini belirtmektedir. Ayrıca partner seçiminde kadınların ve erkeklerin kriterlerinin farklılaştığını belirtmektedir. Buss ve Barnes (1986) çalışmalarında kadın ve erkeklere karşı cinsten neyi çekici bulduklarını açıklamalarını istediklerinde, kadınlar güvenilir, iyi kazanç kapasitesi, hırslı ve kariyer odaklı özellikler tanımlarken, erkeklerin fiziksel çekicilik, üretkenlik potansiyeli ve kendinden geç olması özelliklerini tanımladığı görülmüştür (Akt: Burger, 2017).

2.4.1.Flört Dönemi Romantik İlişkiler

İnsanlar hayatlarına yalnız devam edemeyen, başkalarının varlığına ihtiyaç duyan ve yakın ilişkiler kuran varlıklardır. Yakın ilişkiler, başka kişilerle daha samimi bir yakınlık veya aşkın da içinde yer aldığı duygusal ilişkileri belirtmektedir (Atak ve Taştan, 2012). Romantik ilişkiler, kişilerin bir gruba dahil olmasını sağlarken, öte yandan insan ilişkilerinde olması gereken paylaşım, yakınlık kurma, anlaşma gibi özelliklerin de gelişmesine katkı sağlamaktadır (Feiring, 1996). Zaman içerisinde değişen flört kavramı farklı bireyler tarafından farklı algılanmakta ve farklı açılardan tanımlanmaktadır. Eskiden erkeklerin kadınları yemeğe daveti veya kadını bir şeyler içmeye götürmesi flört

olarak anlaşılmaktaydı. Eski dönemlerde flörtün ilk adımını erkeklerin atması beklenirdi fakat şimdiki zamanlarda kadınların eşitliğinin artması ve değişen sosyal normlarla birlikte ilk adım kadınlardan da gelebilmektedir (Chorney and Morris, 2008).

Birçok kişi için çekicilik sürecinin bir kısmı flört etmektir. Flört, romantik olarak ilgili olmak, gülümsemek ve birisiyle konuşmayı içermektedir. Bunun yanı sıra flört etmek, göz temasını arttırma, birisinin koluna temas etmek gibi sözlü olmayan davranışları da içermektedir. Burada iletilmek istenen mesaj “Seninle ilgileniyorum” dan “Seninle cinsel birliktelik istiyorum” a kadar birçok anlama gelmektedir. Flört etmek erkekler ve kadınlar için dostça olmak ve baştan çıkarmak arasında değişkenlik göstermektedir (Kooppel, Mintagne-Miller, O’Hair and Cody, 1993; Akt: Hendrick, 2009). Flört etmek, muhtemel bir romantik partnerle tanışmanın alışılmış yollarından biridir (Hendrick, 2009).

Arnett (2015), genç yetişkinliğin, gençlerin romantizm ve aşktaki seçeneklerini keşfetmeleri, ne tür biriyle evlenmek istediklerini keşfetmeleri ve biriyle kalıcı olarak birlikte olmaya başlamadan önce ilişki deneyimi kazanmaları için iyi bir zaman olduğunu ileri sürmektedir. Bu nedenle Arnett, genç yetişkinlerin birçok farklı romantik ilişkiyi deneyimleyeceğini ve bu ilişkilerin kendi kendine odaklanabileceğini ve bu ilişkilerde kararsız olunabileceğini öne sürmektedir. Bu açıdan bakıldığında, genç yetişkinlikte ortaya çıkan romantik ilişkiler büyük ölçüde araştırıcı olmakta ve daha sonraki eş seçimi kararı üzerinde etkisi olmaktadır.

Genç yetişkinlikte bireyler birçok olasılık ve seçeneğe sahiptir ve bireylerin yaptıkları seçimler sonraki yaşamları için önemli sonuçlara neden olmaktadır. Bu nedenle, romantik ilişkilerdeki istikrar, memnuniyet ve yakınlığın kurulması, gelişmekte olan genç yetişkinlerin evlilik de dahil olmak üzere daha sonraki gelişimi için önemli olmaktadır. Evlilik öncesinde kurulan romantik ilişkiler bireylerin ilişki deneyimi kazanmasını sağlamaktadır. Örneğin bireylerin, fiziksel ve psikolojik olarak tartışmalı bir ilişkiyi evlilik öncesi romantik ilişki döneminde yaşaması, ilişki hakkında fikir sahibi olunmasını ve sonlandırılması gereken ilişkinin sonlandırılmasını sağlamaktadır (Fincham and Cui, 2011).

Florsheim (2003) romantik deneyimler, kendine özgü bir duygunun geliştirilmesinde rol oynamaktadır. Bireyler ergenlik döneminden itibaren başladığı

romantik ilişkilerde kendileri hakkında farklı algılamalar geliştirirler. Sadece akranlarıyla olan bir kavramları yoktur, genel akran grubuyla, yakın arkadaşlarıyla ve romantik ilişkilerle oluşan farklı şemaları vardır. Bireyin erken yaşlarda edindiği deneyimler romantik benlik kavramını oluşturmaktadır. Romantik benlik kavramı, kişinin romantik bir ilişkiye sahip olup olmadığı ve bu ilişkinin kalitesiyle ilişkilidir. Romantik deneyimlerin kişinin romantik alanda kendilik hissini etkileyebileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle, olumlu deneyimleri olan ergenler kendilerini çekici ortaklar olarak düşünebilirler, oysa olumsuz romantik deneyimleri olanlar, çekici ortaklar veya başarılı ilişkiler kurma yeteneklerine çok az güvenebilirler.

Homans (1961) pozitif yönde etkileşen bireylerin etkileşimi yoğunlaştıkça, birbirlerinden hoşlanmalarının, birbirlerini sevmelerinin ve birbirlerine çekici gelmelerinin de artacağını belirtmektedir. İnsanların sürekli etkileşmesi için birbirlerine yakın olmaları gerekmektedir. Bu bakış açısına göre, aynı ortamdaki bireyler -bu bir üniversite dersliği, bir iş ortamı, oturulan site ya da apartman dairesi olabilir- daha fazla etkileşimde oldukları için birbirlerine daha çekici gelmektedir (akt: Hendrick, 2009).

2.4.2.Evlilik Kararı Verme Süreci

Saaty (2001)'e göre insan yaşamı kişisel veya iş hayatı gibi kararlardan oluşan bir bütündür. Genel olarak, verilen kararların hangileri olduğu kadar kararların zamanı da önemli olmaktadır. İnsan, hayat, tarih ve dünya her zaman bu zamanların farkında olunmasına yardımcı olan birtakım derslerle doludur. Bu ise deneyimleyerek ve örnekler yaşayarak öğrenilmektedir. Hemen karar vermek bazen hüsrana uğratabilmekte fakat, kararı geciktirmek de kaçan fırsatlar olarak karşımıza çıkabilmektedir. İhtiyaç duyulan yaklaşım karar vermeye kapsamlı ve sistematik olarak yaklaşımdır. Karar verme, yaşam konforunu yükseltmek ve yaşamın amacını sürdürmek için oluşturulan bir temeldir (Akt:Tüzemen ve Özdağoğlu, 2007).

Eş seçimi bireyin yaşamındaki en önemli kararlardan biridir. İnsanlar, neslin devamını sağlamak ve toplum içinde çocuklarını büyütmek için aile kurmaktadır. Evlilik akdiyle kurulan aile kurumunun üyelerinin belirlenmesinde bazı kararlar etkili

olmaktadır. Bireyler bu kararları alırken bazen bilinçli olmakta bazen de bu kararlarda tesadüfi durumlar rol oynamaktadır (Tüzemen ve Özdağoglu, 2007).

Bireylerin evlilik karar şekilleri kendi içinde farklı yarar ve zararları içeren bir süreci kapsamaktadır. Bu süreç içerisinde bireylerin kendi görüşleriyle beraber aile bireylerinin de görüşlerini alarak ve bu önemli kararı farklı açılardan değerlendirerek karar veren bireylerin daha doğru karar vereceklerini söylemek mümkündür. Çünkü bu kararın verilmesi çok yönlü bir aşamadan geçilmeyi gerektirmektedir. Yanlış ve hatalı bir karara varmamak için iyi araştırmak, düşünmek ve farklı aşamaları doğru biçimde geçmek gerekmektedir (Köroğlu, 2013).

Evlilik kurumu, anne-babalık görevleriyle bireylerin toplumsal olarak kabul gördüğü bir birliktir. Bu doğrultuda evlilik, sosyal olarak onay gördüğü için ve toplumca desteklenen bir kurum olduğu için bireyler, hayatlarının bir döneminde bu kadar önemli bir kararı almaktadır. Bireylerin bu kararı almasında sadece toplumsal kurallar etkili olmamaktadır. Toplumsal değerler ve kuralların yanı sıra kişisel ihtiyaçların da önemli olduğu veya belirleyici olduğunu söylemek mümkündür. Bireylerin öncelik olarak evliliğe gerçekten hazır olduklarını gözden geçirmeleri gerekmektedir. Gerçekten evliliğe hazır olmadan, bireysel beklenti ve amaçlarını somutlaştıramamış kişilerin, kendilerine uygun eşi seçme konusunda sağlıklı karar vermeleri büyük soru işareti olmaktadır. Bu doğrultuda yapılan bir evlilik yaşamında karşılaşılabilecek sorunlar, çoğunlukla eşlerin kişisel olarak ya da birlikte üstesinden gelemeyecekleri boyutlara ulaşmaktadır. Bireylerin evlenecekleri zamanın tespit edilmesinde, en genel anlamıyla duygusal, fiziksel, ekonomik ve sosyal anlamda olgunluğa ulaşmaları gerekmektedir (İl, 1999 akt: Çayboylu, 2002).

İnsanları evlenmeye iten birçok sebep vardır. Erkekler de kadınlar da kendilerine özel sebepler, düşünceler ve birtakım hesaplamalar neticesinde; evlilik hayatından bir şeyler bekledikleri, bir şeyler umut ettikleri için evlenmeye karar vermektedir. Kısacası evlilik hayatından beklentiler, evlilik amacı bireyden bireye değişkenlik göstermektedir (Çaplı, 1992).

Zastrow (1990) bireylerin duygusal ve sosyal olgunluk sürecini şu şekilde açıklamaktadır: Bireyler sosyal olgunluk sürecinde, başka kişiler tarafından yönlendirilmesi dışında kendilerini yönlendirebilme yeteneğini de geliştirmiş olmaları

gerekmektedir. Kendini yönlendirebilen bireyler, kendi kararlarını bireysel ilgileri doğrultusunda alabilmektedir. Duygusal olgunluk anlamında ise kişilerin ebeveynlerine ve başka kişilere olan duygusal bağımlılığından kopması gerekmektedir. Duygusal olgunluk “almak”, “paylaşmak”, “verebilmek” ve tüm bunları başka kişileri sıkmadan, duygusal yoğunluğa sebep olmadan gerçekleştirmeyi gerektirmektedir (Akt: Çayboylu, 2002).

2.4.3. Söz ve Nişanlılık Dönemi

Söz kesme, geleneksel olarak evliliğin ilk basamağı, erkek ve kızın aileleri arasında evlilik sürecini başlatan “sözlü anlaşma” ve bu birlikteliğin topluma bildirilmesi ile gerçekleşen bir gelenektir. Her iki tarafın ailelerinin ve yakın akrabalarının olduğu küçük bir törenle “evlilik kararı” herkese ilan edilmektedir. Yapılan törende söz yüzükleri takılmakta, hediyeler verilmekte ve evlenecek çifte alınacak eşyalar, düğün tarihi, çeyiz gibi konular konuşularak karara bağlanmaktadır (Özgüven, 2014).

Eş seçimi sürecinde çiftlerin birbirini tanıması ve hukuki boyutu da olması açısından “nişanlılık” süreci önemli bir süreçtir. Öncesinde flört döneminde birbirini tanıyan bireyler evlenme ihtimaline ulaştıklarında örf ve adetlere göre, erkek, kız arkadaşına evlenme teklifinde bulunmaktadır. Kız’ın bu teklifi kabul etmesinden sonra nişanlılık dönemine geçilmektedir. Her iki tarafın da ailelerinin ve yakınlarının katılımıyla nişan töreni topluma duyurularak nişanlanma gerçekleştirilmektedir (Özgüven, 2014).

Nişanlılık döneminin hukuki ve toplumsal açıdan olan işlevi bireylerin rahatlıkla bir araya gelmelerini kolaylaştırmaktır. Bu dönemde amaç nişanlı çiftin birbirlerini çok yönlü olarak değerlendirmelerini sağlamak, zayıf ve güçlü yönlerinin evlilik birlikteliğini nasıl etki edebileceğini incelemek ve tüm bunları göz önünde bulundurarak evliliği “gerçekleştirmeleri” veya “vazgeçmeleri” hususunda bir karara vardır (Şen, 2015).

2.5.Eş Seçiminde Kuramlar

İnsanlar hayatları boyunca birçok seçim yapmaktadır. Bu seçimlerden birisi de eş seçimidir. Eş seçiminde de diğer seçimlerdeki gibi bilinçli veya bilinçdışı eğilimler vardır. Eş seçiminde hem çevresel hem de bireysel unsurlar rol almaktadır. Söz konusu olan bu konuda çevre faktörünün etkisi kadar bireylerin tercihleri, kararları ve beklentileri de önemli olmaktadır. Eş seçimiyle alakalı literatürde yer alan farklı teoriler vardır. Zastrow (1990) bu teorileri şu şekilde sıralamaktadır (akt: Çayboylu, 2002)

1. Psikanalitik Teori
2. Benzerlik/ortak özellikler teorisi
3. Zıt özellikler teorisi
4. Uyaran-değer-rol teorisi

Bu kuramların yanında kuramcıların açıkladığı birkaç kuram daha vardır. Bu kuramlar: Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı, Evrim Kuramı ve Sosyal Rol Kuramıdır.

2.5.1. Psikanalitik Kuram

Eş seçimleri yaklaşımlarının en eskisi Freud'un Psikanalitik teorisidir. Freud eş seçiminin, bireyin psikoseksüel gelişiminin oral, anal, fallik ve genital aşamaları boyunca ilerlemedeki başarısı tarafından belirlendiğini belirtmektedir. Bu nedenle çözülmemiş oedipal (veya üçüncü gelişim aşaması, fallik) kompleksi olan bir adam, annesine benzeyen yaşlı bir kadına veya tamamen zıt birine çekilebilmektedir. Psikanalitik teoriye göre olan araştırmalar genellikle bir erkeğin annesine benzeyen bir eş seçme çabasıdayken, kızların ise babalarına benzeyen bir eş seçme çabasında olduğunu belirtmektedir (Parsons, 1997). Jedlicka (1984) Psikanalitik teori üzerine yaptığı araştırmada, annelerin oğullarının eş seçimi üzerindeki etkisinin babaların etkisinden daha büyük olduğu ve babaların kızlarının eş seçimi üzerindeki etkisinin annelerin etkisinden daha büyük olduğu belirtilmektedir (Akt:Parsons, 1997).

Freud ruhsal-cinsel gelişimin üçüncü basamağına “Fallik Dönem” adını vermiştir. Bu döneme saplanmanın kişinin hayatında önemli etkilere sebep olduğundan bahsetmektedir. Fallik döneme özgü odipal çatışmayı ve iğdişlik korkusunu çözmeye imkân bulamayan bir kişi, yetişkin yaşamda bilinçli veya bilinçdışı odipal eğilimler, iğdişlik korkuları ya da bunlara karşı aşırı savunmalar geliştirmektedir. Bu dönemde saplanmanın belirtileri ise:

- Erkek ya da kızın yetişkin hayatta anne ve babadan kopamaması, bir eş seçememesi
- Anne babadan ayrılma ihtiyacı ve girişimlerinin aşırı suçluluk duygularına sebebiyet vermesi
- Evlilik hayatında eş ile rahat edememe; anne ve babaya karşı suçluluk hisleri nedeniyle onlara aşırı düşkünlük gösterilmesi
- Aşırı çekingenlik, girişim yapamama ve çabuk suçlanma eğilimleri,
- Cinsel ilişkiden korkma, kaçınma, cinsel güçsüzlük endişeleri, cinsel güçsüzlük,
- Karşı cinse aşırı eleştirici ve olumsuz tutumlar; aşırı imrenme, cinsel kimlikte güvensizlikler, cinsel kimlik sapmaları
- Toplumun cinsel konularda aşırı yasaklayıcı, suçlayıcı, utandırıcı, çocuk atılğanlığını ve girişimciliğini aşırı kısıtlayıcı tutum (Öztürk ve Uluşahin , 2011).

Sevmenin temelinde bireyin hayatını tümüyle başka biriyle birleştirme istedi yatmaktadır. Evliliklerin yıkılmazlığı fikrinin altında yatan mantık bundan kaynaklanmaktadır. Çiftlerin birbirini seçmediği fakat birbirleri için uygun gördükleri geleneksel evliliklerin de mantığında bu düşünce yatmaktadır. Yine de çiftlerin birbirlerine sevgi duymaları beklenmektedir. Modern Batı toplumlarında bu tarz düşünce tümüyle yanlış görülmektedir. Sevginin kendi kendine ortaya çıkan duygusal bir tepki, kişiyi ansızın ele geçiren, karşı konulamayan bir duygu olduğu düşünülmektedir (Fromm, 1985).

Fromm (1985)’ a göre cinsel arzunun amacı birleşmektir. Bu durum asla sadece bedeni ihtiyacın, acı veren bir huzursuzluğun giderilmesi demek değildir. Cinsel istedi sadece sevgi uyandırmamaktadır. Yalnızlıktan ortaya çıkan gerginlik, etkilemek ve etkilenmek arzusu, kendini beğenmek, incitmek ve hatta yok etmek arzusu da uyandırabilmektedir. Cinsel sevgi, kardeş sevgisi ve anne sevgisinin aksi bir sevgidir.

Farklı bir insanla bütünüyle bir olmak, onunla tek parça olmaya duyulan yoğun arzudur. Bu özelliğinden ötürü genel değil özel olmaktadır.

Jung (1964) asırlar boyunca birlikte yaşayan kadınlar ve erkeklerin, doğuştan birbirlerinin imgelerine sahip olduğunu, erkeğin geliştirmiş olduğu kadın imgesini “anima arketipi”, kadının ise geliştirmiş olduğu erkek imgesini “animus arketipi” olarak tanımlamaktadır. Bu durum asırlar boyunca birlikte olan erkek ve kadının birbirlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Yine Jung’a göre tüm erkeklerin doğduğu andan itibaren sahip olduğu kadın imgesi (anima) o kişinin bilinçaltında birtakım kuralların oluşumuna ve bu kurallara göre hangi kadını beğenip hangi kadını beğenmeyeceğine dair karar vermesine neden olmaktadır. Erkeklerde animanın ilk örneği anne, kızlarda ise animusun ilk örneği babadır (Akt: Geçtan, 1998).

Tüm bireylerin çocukluk döneminden itibaren kafasında kurduğu ideal bir insan imajı vardır. Erkeğin ideal rolünü anne üstlenmektedir. Dolayısıyla erkek, eş seçimini yaparken annesine benzer kişileri seçme eğilimine girmektedir. Fakat çocukluğundan itibaren anne-çocuk ilişkisinde anlaşmazlık yaşayan bazı erkeklerin annesinin tam zıttı tipte bir eş arayışı içinde olduğu görülmektedir (Adler, 2000).

Aron (1974)’un yaptığı bir çalışmada erkeklerin gelecekteki eşleriyle ilişkilerini anneleriyle olan ilişkilerine benzer şekilde tanımlama eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bununla birlikte, kadınlar babalarıyla olan ilişkilerine benzer olmalarının aksine, gelecekteki eşleriyle ilişkilerini anneleriyle olan ilişkilerine benzer olarak tanımlama eğiliminde olmaktadır. Bu sonuçlar, erkeklerde ve kadınlarda maternal etkinin eş seçimine ve ilişki etkileşimine katkıda bulunduğunu her iki cinsiyet için de babal etkinin göreceli olarak önemsiz olduğunu göstermektedir (Akt: Geher, 1997).

Freudyen bakış açısına göre eş seçimi ve evlilik insanın cinsel yetkinliğe erişmesinin bir süper-ego olan kültür ve toplumsal yapı içinde çözümlenmesidir. Birey belirli bir olgunluk çağına ulaştığında sadece bir başına kalamamakta ve arzularını karşı cinsten biriyle gerçekleştirmeyi istemektedir. Bu arzuların içgüdüsel gereksinimler olduğu ve yaşam dönemleri boyunca biçimlendikten sonra romantik bir birliktelik yoluyla çözümlendiği görülmektedir. Bu durum kendini gerçekleştirmenin belirli bir kültürel, ekonomik ve sosyal boyut içindeki en ahenkli yolu olmaktadır (Şimşek, 2018).

2.5.2. Benzerlik (Ortak Özellikler) Kuramı

Ortak özellikler yaklaşımına göre önemli olan, bireylerin eş seçerken birbirine benzeyen kişileri seçmeleridir. Kuramın ana düşüncesi eş seçiminde bireylerin ortak yönleri ne kadar çok ise evlilikte mutluluk ve başarının da o kadar artacağına dayanmaktadır. Kişilerin, yaş özelliği, kültürel benzerlik, dini inanç, eğitim durumu, değer yargıları, sosyo-ekonomik özellikler vb. konularda birbirlerine benzemeleri önem arz etmektedir (Kalkan, 2015). Lauer ve Lauer (1997) çiftlerin yaş, ırk, etnik köken, din, kişilik, eğitim, yakınlık, çekicilik, aile gelenekleri ve baskısı gibi özellikler bakımından benzerlik göstermelerinin evlilik ilişkisinde avantaj sağlayacağını belirtmektedir. Lauer ve Lauer (1997) ve Warren (1999) daha iyi evlilikler için eşlerin benzer niteliklere sahip olmalarının önemini belirtmektedirler (Akt: Günayer Şenel, 2003).

Özellikleri açısından birbirine benzerlik gösteren bireylerin daha bağdaşık bir yapıya sahip olacakları, dolayısıyla çatışma çözme, sorunların üstesinden gelme gibi durumlarda daha başarılı olacakları belirtilmektedir (Özgüven, 2014). Meyer ve Pepper (1977) 66 evli partner ile yaptıkları bir çalışmada çiftlerin hem algısal hem de bireysel olarak oldukça uyumlu olduklarını ve bu uyuma bağlı olarak evlerinde mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşadıklarını bulmuştur (Akt: Cüceloğlu, 2013).

Benzerlik ilkesine göre sınırlı kişiler grubu içerisinde eğitim, kişilik, toplumsal sınıf, din, etnik köken, ırk, yaş, gibi özelliklerin benzerliğine göre seçim yapılmaktadır. Benzerlik (homogami) teorisi benzer bireylerin birbirini çektiği teorisine dayanmaktadır (Çayboyu, 2002).

2.5.3.Zıt Özellikler Kuramı

Kurama göre birbirine zıt özellikleri olan bireyler ilişkilerinde daha iyi anlaşılmaktadır. Birbirinden farklı niteliklere sahip olan bireylerin ilişkilerinde farklı paylaşımlar deneyimlenecek ve bireysel niteliklerdeki bu farklılıklar evlilik yaşantısına olumlu olarak yansiyacaktır (Şen, 2015). Winch (1958) evlilik başarısını arttırmanın yolunun bireylerin kendilerinde olmayan özelliklerdeki bireyleri seçmeleri olduğundan bahsetmektedir. Zıt özelliklerdeki bireylerin birbirine çekici geleceğini, baskın bir erkeğe, boyun eğen bir kadının çekici geleceğini ifade etmektedir. Ayrıca zıt özelliklere sahip bireylerin bir araya gelmesiyle ilişkideki çeşitliliği de artacağı ifade edilmektedir (akt: Özgüven, 2014).

2.5.4.Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı

Birbirini tamamlayan gereksinimler kuramı Robert Winch (1958)'in zıt özellikler varsayımına dayanmaktadır. Winch (1958) araştırmalarının birinde, bireyler arası tamamlayıcılığın kişilerin eş seçme konusunda önemli derecede etkisine değinmektedir. Evli bireyler üstünde yaptığı sonraki çalışmalarında, çiftlerin birbirini tamamladığı üç unsurdan bahsetmektedir. Bu unsurlar ile birbirini tamamlayıcı ilişki içerisinde olan eşlerin ilişkilerinde daha mutlu olduğuna değinmektedir. Bu unsurlar Durgunluk-Atılgnlık, Altınlık-Baskınlık ve Desteklenme-Destekleme (Akt: Cüceloğlu, 2013).

Kurama göre bireysel ihtiyaçların karşılanması eş seçiminde önemli olmaktadır. Bireyler kendi ihtiyaçlarına göre motive olmakta ve bu ihtiyaçları en iyi gideren eş adaylarını seçmektedir. Örneğin anne gibi şefkatli, sevecen ve olgun bir eş adayı isteyen bir erkek kendisiyle ilgilenen diğer alternatifleri düşünmeyecektir. Evlenmek için seçim yapan iki kişi birbirlerinin ihtiyaçlarını en iyi şekilde yerine getirdiklerinde ve farklı seçenekler olmadığı takdirde bir araya gelmektedir (Şimşek, 2018).

Winch (1958) kişilerin kendilerine tamamlayıcı kişileri eş olarak seçtiğini varsaymaktadır. Kurama göre bireylerin birtakım özelliklerinin bir araya gelmesi ilişkilerinde daha fazla doyuma ulaşmalarını sağlamaktadır. İtaatkar yapıya sahip bir

birey ile dominant yapıya sahip bir birey ilişkilerinde daha fazla doyuma ulaşmaktadır (Akt: Kalkan, 2015).

Centers (1975) partner seçiminde kişisel ihtiyaçların karşılanması önemi, tamamlayıcı ve benzer özellikleri olan çiftlerin ilişkide başarıya ulaşacağını belirtmektedir. Birbirini tamamlayan gereksinimler kuramına göre kişilerin esas ihtiyaçları birbirinden farklılık göstermektedir. Birtakım ihtiyaçlar erkek için önemli olurken, birtakım ihtiyaçlar da kadın için önemli olmaktadır. Fakat bireyler benzer olan ve birbirini tamamlayıcı özellikleri sebebiyle birbirine çekici gelmektedir (Akt: Özgüven, 2014).

2.5.5. Evrim Kuramı

Evrin kuramı temeli Darwin'e dayanmaktadır. Darwin (2008) Türlerin Kökeni kitabında "doğal seçim" den bahsetmektedir. İçinde bulunduğu koşullara uyum sağlayabilenin ve güçlü olanın yaşamını devam ettirdiğini ve türünün devamını sağlayabildiğini belirtmektedir (Kalkan, 2015). Darwin doğal seçimin sadece evrimsel değişimden kaynaklanmadığından, evrimsel değişime neden olan "cinsel seçim" olarak da nitelendirdiği bir başka sürecin var olduğundan bahsetmektedir. Darwin'in cinsel seçim kavramı, birbiriyle yakından ilişkili iki süreci içerir. Bunlardan biri topluluk içi seçim olarak adlandırılan, hem cins olan iki üyenin (genellikle erkekler) karşı cinsi kazanmak için savaşımasıdır. Sonuç olarak kazanan karşı cins için cinsel seçimde ayrıcalık kazanmaktadır. Diğer bir cinsel seçim süreci ise; cinsiyetler arası tercihli eş seçimidir. Buna göre karşı cinsin beğenisini kazanan ve istediği özellikleri barındıran üye eşleşmeyi başarmaktadır (Buss, 2007).

Buss, evrin psikolojisine dayanarak insanın asıl amacının üremek ve genlerini geleceğe taşımak olduğunu belirtmektedir. Neslini devam ettirmek isteyen insan için eş seçimi önemli bir konu haline gelmektedir. Dolayısıyla hem erkek hem de kadın kendileri için kaliteli genleri olan bir eş bularak neslini devam ettirme imkanını arttırmaktadır. Bu anlamda erkekler çok daha fazla kadınla çiftleşerek genlerini devam ettirme arzusu taşıırken, kadınlar ise yaşam sürelerince doğurabilecekleri çocuk sayısının sınırlı olması sebebiyle kendileri için en iyi gene sahip erkeği seçme meylinde olmaktadır (Buss, 1985).

Buss (1988)'a göre cinsiyetler arasındaki biyolojik farklılıklardan ötürü, erkekler ve kadınlar eş seçim sürecinde farklı özelliklere dikkat etmektedir (Akt: Geher, 1997). Buss, Abbott ve Angleitner (1990) erkek ve kadın arasındaki eş tercihi konusundaki kültürler arası bir çalışmada, 37 farklı kültürden yetişkin erkek ve yetişkin kadın olmakla birlikte, çeşitli özelliklerin ve niteliklerin eş tercihi açısından önemini belirlemek için bir çalışma başlatmıştır. Eş seçiminde ideal olanı belirlemek için başlatılan bu çalışmada on sekiz özelliğin olduğu bir liste hazırlanmıştır. Deneklerden, listede bulunan bu özelliklerin (3) “vazgeçilemez” veya (0) “alakasız” olarak puanlamaları istenmiştir.

Evrimsel psikolojinin mantığına göre, kültürler arasında tutarlı olan (değerleri ve dinleri gibi pek çok açıdan değişken olan) davranışsal olaylar, muhtemelen insan türünün filogenetik tarihinde dikilmiş bazı biyolojik temellere sahiptir (Geher, 1997). Böylece, eş seçimi için önemli olan ilgili boyutların cinsiyetler arasında farklılık gösterdiğini iddia etmek için Buss ve ark. (1990) cinsiyet seçiminde eş seçimindeki eğilimlerin kültürler arasında tutarlı olduğunu göstermeye ihtiyaç duymuştur. Böyle bir bulgu, erkekler ve kadınlar arasında kullanılan diferansiyel mekanizmaların, genetik uygunluk açısından büyük olasılıkla bazı uyarlayıcı değerlere sahip olduğunu göstermektedir.

Buss ve ark. (1990), kültürler arasında eş seçiminde bazı özelliklerin ve niteliklerin göreceli önemine ilişkin cinsiyet farklılıklarının olduğunu belirtmektedirler. Kültürler arasında “Karşılıklı çekim ve sevgi” çok önemli olarak değerlendirilirken, “iyi görünüm” gibi diğer boyutlar, toplumda yer alan tüm kültürlerin genelinde cinsiyetler arasında farklı olarak derecelendirilmektedir. Erkekler, eş seçiminde “iyi görünüm” ü kadınlardan daha önemli olarak değerlendirirken, kadınlar “hırslılık ve çalışkanlık” seçeneklerini eş tercihini belirlemede erkeklerden daha önemli olarak değerlendirmektedir.

Ebeveyn yatırımı ve cinsel seçim teorisi iki derin öngöründe bulunmaktadır: (1) Çocuğa daha fazla yatırım yapan cinsiyet (tipik olarak, her zaman değil, kadın) çiftleşme konusunda daha ayrımcı veya seçici olacaktır ve (2) yavrulara daha az yatırım yapan cinsiyet, yüksek yatırım yapan cinsiyete cinsel erişim için daha rekabetçi olacaktır. İnsanlar söz konusu olduğunda, kadınların daha fazla zorunlu ebeveyn yatırımına sahip oldukları açıktır. Bununla birlikte, uzun süreli çiftleşme veya evlilik için hem erkekler hem de kadınlar tipik olarak çocuklara büyük yatırım yapar ve bu nedenle ebeveyn

yatırımı teorisi, her iki cinsiyetin de eş seçiminde çok seçici ve ayrımcı olması gerektiğini öngörmektedir (Buss, 2016).

Buss (2016) evrimsel kurama göre, insanların eş seçiminde tercih ettikleri nitelikler durağan değildir. Tercihler zamanla değiştiği için eş arayanların, aradıkları eşin gelecekteki potansiyelini ölçmesi gerekmektedir. Örneğin; Potansiyel bir eş adayı istenilen kaynaklardan şu anda yoksun olabilir, ancak tıp öğrencisi olarak gelecekte mükemmel bir gelecek vaat edebilir. Bir erkeğin eş değerini ölçmek, mevcut konumunun ötesine bakmayı ve gelecekteki potansiyelini değerlendirmeyi gerektirir. Kısacası evrim, fayda sağlayan bu özelliklere sahip erkekleri tercih eden ve maliyet getiren bu özelliklere sahip erkeklerden hoşlanmayan kadınları tercih etmiştir. Bir eş seçerken, bir kadın, bir erkeğin belirli bir niteliğe sahip olup olmadığını gösteren ipuçlarını belirleme ve doğru bir şekilde değerlendirme sorunu ile ilgilenmelidir. Değerlendirme problemi, özellikle erkeklerin kadınları aldatmaya eğilimli olduğu alanlarda, gerçekte sahip olduklarından daha büyük bir statü gibi davranmak veya gerçekten vermek istediklerinden daha fazla bağlılık hissetmek gibi alanlarda akut hale gelir. Son olarak, kadınlar muhtemel bir eş hakkında bilgilerini entegre etme problemiyle karşı karşıyadır. Bir adamın cömert ama duygusal olarak dengesiz olduğunu varsayalım. Başka bir adam duygusal olarak kararlı ama cimri. Bir kadın hangi erkeği seçmeli? Bir eş seçmek, ilgili özellikleri eklemeyi mümkün kılan ve her birine nihai karara uygun bir ağırlık veren psikolojik mekanizmalar gerektirir. Bazı özellikler, belirli bir erkeğin seçilmesi veya reddedilmesine ilişkin nihai karara varmada diğerlerinden daha ağırdır.

2.5.6. Sosyal Rol Kuramı

Sosyal rol kuramına göre bireyler eş tercihlerini yaparken içinde bulundukları toplumsal yapının da etkisinde kalmaktadır. Ayrıca sosyal rol kuramı insan davranışındaki cinsiyet farklılaşmasının, kadın ve erkeğin toplum içerisinde birbirinden ayrı rollerinin olduğuyla ilgili olduğu görüşündedir. Toplumsal yapıdan ötürü erkekler, genellikle makam, rahatlık ve güç getirmektedir, bu da erkeğin tarafına olan bir durumdur. Dolayısıyla erkekler bu durumda baskın role girmektedir. Daha az pozisyon ve güce sahip olan kadınlar ise daha itaatkâr olmaktadır (Farajzadeh, 2011).

Bu yaklaşıma göre kadın ve erkek geleneksel yapıda yüklendiği roller birbirinden farklılaşmaktadır. Bireyler eş seçerken, toplum içerisinde cinsiyetler arası iş bölümleri, toplumun kadın ve erkeğe yüklediği roller, her iki cinsiyetten de beklentiler, erken yaşlardan itibaren nasıl yetiştirildikleri, sınıf ve cinsiyetler arasındaki farklılıklar, toplum ideolojisi, toplumsallaşma gibi konular belirleyici etkenler olmaktadır. Kadın ve erkek sosyal cinsiyet rolleri bakımından tutarlı biçimde toplumsallaştırılmaktadır. Toplumsallaştırma neticesinde, görsel çekicilik ve aile görgüsü kadınlarla ilişkilendirilen; gelir durumu, beden gücü, mevki ve kendine güven ise erkeklerle ilişkilendirilen öğelerdir (Yıldırım, 2007). Eş seçiminde kadınlar maddi imkanları iyi olan ve yaş olarak daha büyük eş adaylarını tercih etmektedir. Çünkü bu tür eş adayları, kadınların ebeveynlik çabalarını destekleyebilecek niteliklere sahip eşler bulma eğilimini yansıtmaktadır. Erkekler ise fiziksel olarak çekici ve daha genç olan eş adaylarını tercih etmektedir. Bunun nedeni ise, en iyi üreme kapasitesine sahip olan kadınları bulma eğilimidir (Wood and Eagly, 2000).

2.5.7. Uyarın-Değer-Rol Kuramı

Murstein (1970) tarafından geliştirilen kurama göre evlenecek çiftler evlilik öncesinde “uyaran-değer-rol” olmak üzere üç aşamadan geçmektedir. Kuram özgür karşılaşma imkanları olan ve açık bir toplumda yaşamını sürdüren bireyler için geliştirilmiştir. İlk olarak bireylerden biri öteki bireyin toplumsal, fiziksel, bilişsel ve itibarı ile ilgili niteliklerden veya kendisine cazip gelebilecek niteliklerden dolayı çekilmektedir. Bu ilk çekiciliği ortaya çıkaran etmenler bireyler arası bir etkileşimden daha çok algılanan niteliklerden kaynaklanmakta ve “uyaran değerler” adıyla adlandırılmaktadır. Bu basamak uyaran özellikler basamağıdır. Bu basamakta diğer kişiyle ilgili fazla bilgi olmamakta ve algılanan niteliklere dayalı bir çekim oluşmaktadır. Bu aşamadaki uyaranlar eş seçimi yapmaya yetecek düzeyde karar verilmesine yol açmamaktadır. Birey karşı tarafı değerlendirdiği gibi aynı şekilde kendi niteliklerini de değerlendirerek toplum içerisinde kendisine denk gördüğü bireylere yanasmaktadır. Fakat kendinde herhangi bir yetersizlik hisseden kişiler çekici olarak gördükleri bireylere yönelmemektedir (Akt: Şimşek, 2018).

2.6.Eş Seçimini Etkileyen Faktörler

Eş seçimi, bireyin yaşamını birlikte sürdürebileceği, ortak kararlar alabileceği kişiyi seçme durumudur. Dolayısıyla bireylerin eş seçimi yaparken çok yönlü değerlendirme yapması önerilmektedir. Bu önemli süreçte kişileri aile, bireysel nitelikler, kültürel faktörler, hayal edilen eş adayı özellikleri gibi unsurlar etkileyebilmektedir. Bundan dolayı bireylerin birbirlerini çok yönlü tanımaları ve gerçekçi beklentiler kurmaları gerekmektedir (Özgüven, 2001). Bu bölümde eş seçimini etkileyen faktörlere yer verilmektedir.

2.6.1.Sosyo-Ekonomik Faktörler

Özgüven (1994) üniversite öğrencileri üstünde yaptığı “eş seçimini etkileyen etmenler” konulu araştırmasında elde ettiği bulgulara dayanarak, kadınların eş seçiminde, eş adayının sosyo-ekonomik durumu önemli gördüklerini; erkeklerin ise sosyo-ekonomik özellik bakımından eş adayının kendininkiyle eşit ya da kendininkinden daha az sosyo-ekonomik özelliklere sahip olmasını tercih ettiklerini belirtmektedir (Akt: Özgüven, 2014).

Bireyler eş seçiminde bilinçli ya da bilinçsiz ailelerinin ve sosyal çevrelerinin sosyo-ekonomik özelliklerine göre değerlendirme yapmaktadır. Bireyler kısmen sosyo-ekonomik bakımdan ailelerine yakın olan bireyleri tercih etmektedir (Eaves and Hatemi, 2011). İnsanlar zaman içerisinde yaşadıkları, benliklerinin temel yapısını oluşturan ailelerinden aktarılan izleri, kuşkusuz evlilik hayatına da taşımaktadır. Evlenmeye hazırlanan çiftlerin aileleri kültür, gelir ve eğitim düzeyi gibi yönlerden benzerlik gösterirse, çiftlerin uyum sağlaması da kolay olabilmektedir. Bunun bir başka önemli tarafı da benzer niteliklere sahip düğürlerin daha iyi anlaşabileceği ve çiftlerin de bu durumdan olumlu etkilenecektir (Günayer Şenel, 2003).

Evlenilecek eş adayının maddi olanakları özellikle kızlar açısından önemli bir ölçüt olmaktadır. Evlenilecek kişinin kendi ihtiyaç ve isteklerini karşılayabilmesi ve

hayat standartlarına uygun yaşam şeklini sunabilmesi önemli bir ölçüttür. Aile yapılarının uygunluğu ve eş adayının aile tarafından uygun görülmesi de son derece önemli bir ölçüt olmaktadır. Bunun yanında evlilik sadece bir kadın ve erkeğin hayatlarını birleştirmesi demek değildir. Bu birlikteliğe aileler de katılmaktadır. Her iki tarafın ailelerinin arasındaki farklılıklar hem birbirlerini kabul etmelerini güçleştirecek hem de çift üzerinde baskı oluşturabilecektir. Bu durum da evlilikte kültürel sorunların yaşanmasına zemin hazırlayacaktır (Köroğlu, 2013).

2.6.2.Eğitim Faktörü

Knox, Zusman ve Nieves' in yaptıkları bir çalışmada kadınların erkeklere göre eğitim düzeyine daha çok önem verdiklerini ve kendi eğitim seviyesinden daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip eş adaylarını tercih ettiklerini belirtmektedir (Knox, Zusman and Nieves, 1997).

Evlenilecek eş adayı ile benzer ya da yakın eğitim seviyesine sahip olmak eş adaylarının arasındaki uyum için önemli ve gerekli niteliklerden biridir. Bireylerin eğitim seviyelerinin yakınlığı onların bilişsel kapasitelerinin, durumları ele alış şekillerinin ve alacakları kararların uyumlu olmasını sağlamaktadır (Günayer Şenel, 2003). Eğitim farkı çiftler arasında tartışmalara neden olabilmektedir. Eğitim düzeyinin benzerliğinde ise çiftlerin birbirlerine değer, kültür seviyesi ve yakın inanç gibi konularda benzer olacağı anlamına gelmektedir (Acitelli, Kenny and Weiner, 2001). Evlenecek iki bireyin eğitim seviyesi arasında çok fark olması ihtiyaç, ilgi ve arkadaşlık gibi yönlerde de farklı olmaları neticesi doğurmaktadır. Ayrıca çiftlerin kişiler arası ilişki ve iletişim kurma becerileri de farklı olmakta, çiftlerin iletişim kurmalarını zorlaştırmaktadır (Özgüven, 2014).

2.6.3. Fiziksel Özellikler Faktörü

Hem erkekler hem de kadınlar fiziksel olarak çekici bireyleri tercih etme eğiliminde olmaktadır. Fakat literatürde kapsamlı olarak yapılan çalışmalarda erkeklerin

çekiciliğe kadınlardan biraz daha fazla önem verdiği görülmektedir (Buss and Schmitt, 1993). Bu nedenle, insanlar romantik bir partner bulmak için motive olduklarında, özellikle karşı cinsin fiziksel olarak çekici üyelerine uyum sağlayabilmektedir (Fincham and Cui, 2011).

Bir bireyin, diğer bir bireye çekici gelip gelmemesinde en önemli özelliklerden biri fiziksel görünüm ya da fiziksel çekicilik olmaktadır. Diğer bir bireyi değerlendirmede basit bir ölçüt gibi görünse de fiziksel görünüm, yeni tanışılan bireyde dikkat çeken ilk şey olmaktadır. Saç şekli, yüz hatları, vücut yapısı ve duruşu gibi özellikler karşı tarafta dikkati çeken ve ilk izlenimi oluşturan açık özellikler olmaktadır (Hendrick, 2009). Knox, Zusman ve Nieves (1997)'in yaptıkları çalışmaya göre erkeklerin güzelliği hem flört döneminde hem de evlilik döneminde kadın katılımcıların yakışıklı eş adayı beklentilerine oranla daha çok önemsedikleri görülmektedir. Bireyler birlikte olacakları bireyin fiziksel yönden de çekici olmasını beklemektedir. Bu beklentinin önemi flört döneminde daha ön planda olsa da evlilik aşamasına gelindiğinde fiziksel görünümünden daha çok doğruluk ve dürüstlük gibi nitelikler ön plana çıkmaktadır (Uğur, 2017).

2.6.4.Yaş Faktörü

Evliliğe hazır olmak için bireylerin zihinsel, fiziksel, sosyo-duygusal açıdan belirli bir olgunluğa sahip olması gerekmektedir. Bir eş ile yaşamak, cinsel açıdan bir olgunluğa ulaşmak, çocuk büyütmek ve evliliğin gerekli olan birtakım sorumluluklarını yerine getirebilmek için olgunlaşma kavramı üstünde durulması gerekmektedir. Ancak olgunluğa ulaşma yaşı tüm bireyler açısından aynı olmamaktadır. Toplumsal bir olgu olan evlilikte, toplumun belirlediği yaş ölçütleri vardır. Toplumsal başkalaşmalar evlilik için uygun gördüğü yaş ölçütlerinin zamanla değişimini sağlamaktadır. Kırsal toplumlarda daha küçük yaşlarda evlilik uygun görülmekteyken sanayi toplumlarında ise evlilik yaşı yükselmektedir. Günümüzde de aynı durum kırsal ve kentsel yerleşim yerlerinde mevcuttur (Nazlı,2014 akt: Tuzer, 2016).

Eş seçimi aşamasında, yaş konusu da düşünülmesi gereken önemli konulardan biri olmaktadır. Çiftler arasında yaş farkının fazla olması, genel anlamıyla bireylerin yaşam

döngüleri içerisinde oldukları aşamaları, yaşama bakış açılarını etkilemekte ve çift uyumunu zorlaştıran bir etmen olmaktadır (Günayer Şenel, 2003). Özgüven (2014)'e göre erkeğin yaş olarak kadından birkaç yıl büyük olması normal olarak görülmekle beraber, çiftlerin her ikisinin de birkaç yıl birbirinden büyük ya da küçük olması önemli bir tehlike olarak görülmemektedir. Fakat çiftler arasındaki yaş aralığının on-on beş yılı geçmesi durumunda evlilik birlikteliğinin tehlikeye girme ihtimali artabilmektedir. Bu karşın aradaki yaş farkı herkes için ve her durumda kesin bir tehlike olarak kabul edilmemektedir.

2.6.5. Kişilik Faktörü

Eş seçimiyle ilgili alınacak kararlarda, evlenilecek kişinin dış görünüşünün yanında kişilik özellikleri de oldukça önemlidir. Zaman içerisinde bu niteliklerde farklılaşmalar olsa da kişiliği meydana getiren temel unsurların aynı kalacağı varsayılmaktadır. Birey için evleneceği adayın sabırlı, kaba kuvvete yönelmeyen, öfke kontrolü olan, hoşgörülü, sevecen, saygılı, dürüst, iyi niyetli, güvenilir, sabırlı olması mühim ise, eş seçerken bu nitelikleri mutlaka araması gerekmektedir (Günayer Şenel, 2003).

2.6.6. Kültür Faktörü

İnsanların içinde doğduğu ve yetiştiği kültür, düşünce yapılarında ve alacakları kararlarda etkili olmaktadır. Dolayısıyla kültür eş seçimi gibi önemli bir karar için de etken olabilmektedir (Yıldırım N. , 2019). Farklı ırk veya kültürel yapıya sahip kişilerin evlilikleri, üstünde düşünülmesi gereken evlilikler olmaktadır. Çiftler arasındaki kültürel farklılığın çok olması ilişkideki uyumu ve mutluluk ihtimalini azaltmaktadır (Kalkan, 2015). Hollingshead (1950)'e göre bireyin ait olduğu ırk, sınıf ve alt kültür evleneceği bireyi önemli derecede etkilemektedir. Bireyler çoğunlukla kültürel anlamda kendilerine yakın ya da benzer kişilerle evlenmek istemektedir (Akt: Kalkan, 2015).

2.7. İlgili Araştırmalar

Bugay ve Tezer (2008) in üniversite öğrencilerinin evlenecekleri eşlerde aradıkları nitelikleri tespit etmek amacıyla bir ölçek geliştirmiştir. Geliştirilen ölçekte, çekicilik, güvenilirlik, özgüven, dışa-dönüklük, Aile/politik görüş benzerliği ve başatlık unsurlarına yer verilmektedir. Cinsiyete farklılıklarına göre, kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre evlenecekleri eşlerinin öz-güven, dışa-dönüklük, aile/politik görüş benzerliği ve başatlık niteliklerini daha çok tercih etmektedir. Araştırmada çekicilik ve güvenilirlik konularında cinsiyete göre bir farklılık olmadığı görülmektedir. Çalışmaya göre kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha seçici oldukları görülmektedir.

Yıldırım (2007)'in "Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri" konu kapsamında yaptığı çalışmasında, potansiyel eşte olması istenilen 50 nitelikten 43'ü üstünde istatistiksel anlamda anlamlı farklar bulunmaktadır. Bu 43 niteliklerden düzenli, tutumlu, bakire erkekler için daha önemliken, geriye kalan 40 niteliğin tümü kadınlar için daha önemli olmaktadır. İstenilen niteliklerden duygusallık, sağlık, temizlik, çocuk eğitimini bilen, çekici heteroseksüel, benzer yaş, dindar seçenekleri her iki cinsiyet için eşit derecede önem taşımaktadır. Potansiyel eşte olması istenilmeyen 50 nitelikten 42'sine kadınlar daha fazla önem vermektedir. Her iki cinsiyetten katılımcılar bu tarz nitelikleri önemli bulsalar da erkekler olumsuz tarafları hoş görmeye daha meyillidir. Bundan yola çıkarak kadınların erkeklere göre eş seçerken sağlıklı aile ilişkileri ve evliliğin devam etmesini sağlayacak niteliklere önem verildikleri anlaşılmaktadır.

Özüdoğru Düşünmez (2016)' in "Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimine ilişkin görüş ve düşünceleri" konulu çalışmasında elde edilen bulgulara göre katılımcıların %59.6'sı gelecekteki eşinin fiziksel görüntüsüne önem verdiği, %5.7'si eş seçiminin sadece akılla seçilebileceğini, %10.1'i eş seçiminin sadece duygularla seçilebileceğini, %93 çiftlerin ortak karar almaları gerektiğini, %91 neslin devamını sağlamak için gerekli olduğunu, %79'u kadının çalışması gerektiğini, %93'ü iş bölümü yapılmasının gerektiğini, %57'si eğitim düzeyinin eşit olmasının gerektiğini, %75'i kültürel niteliklerin benzer olması gerektiğini düşünmektedir.

Bacanlı (2001)'nın 220 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı "Eş Tercihleri" konulu çalışmasında yaş, cinsiyet farkı, eşte aranan nitelikler ve önem dereceleri, evliliğin

anlamı karşılaştırılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilere göre erkek katılımcılar kadın katılımcılara oranla iyi yemek yapmak, yuva ve çocuk, bekaret, görünüş güzelliği, dini inanç benzerliği gibi konuları daha çok önemsemektedir. Kadın katılımcılar ise iyi bir geçmişe sahip olmak, sosyal olmak, öğrenim düzeyi, iyi bir mevki ve zekayı önemsemektedir.

Efe (2013)'nine 317 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı “Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğitimi” konulu çalışmasında araştırmacının geliştirmiş olduğu Eş Seçme Tercihleri Ölçeği (ESTÖ) uygulanmıştır. Alınan sonuçlara göre potansiyel eşte istenilen 50 nitelikten ilk 10'u eş tarafından sevilme, dürüst olması, güvenilir olması, sadık olması, saygılı olması, sorumluluk sahibi olması, ruhen sağlıklı olması, hoşgörülü olması, temiz/bakımlı olması, merhametli olması biçiminde sıralanmaktadır. Potansiyel eşte daha az bulunması istenilen nitelikler ise, duygusal olması, bakir/bakire olması, iyi yemek yapıyor olması, hamarat olması, güzel/yakışıklı olması, entelektüel olması, sportif olması, sanatsever olması, dindar ve zengin olması biçiminde sıralanmaktadır.

Durmazkul (1991)'un üniversite öğrencileri katılımıyla yaptığı çalışmasında, öncelikli olarak üniversite öğrencilerinin evliliği düşünme sebeplerinin cinsiyet değişkeni açısından etkilenme durumu incelenmektedir. Katılımcıların çoğunluğu evliliği, yaşamı bir eş ile paylaşmak amacıyla istediklerini belirtmektedir. Çalışmada kadınlar erkeklere oranla eş adayıyla nikahsız yaşamayı daha az kabul etmektedir. Hem kadın hem de erkek katılımcılar yüksek oranda evlenecekleri kişiyi kendileri seçmek istemektedir. İdeolojik görüşe bakıldığında katılımcılar yüksek oranda eş adaylarının ideolojik görüşünün benzer olmasını tercih etmektedir. Dini inanca bakıldığında, kadınlar erkeklere oranla dini inancının benzer olmasını daha çok tercih etmektedir. Yaş faktörüne bakıldığında, kızlar erkeklere göre eş adayının yaşının kendi yaşından büyük olmasını daha fazla tercih etmektedir. Fiziki çekicilik faktörüne bakıldığında hem kadın hem erkek katılımcılar arasında önemli düzeyde fark bulunamamıştır. Her iki cinsiyetten bireyler fiziksel çekiciliğin kendilerinininki kadar olmasını istemektedir. Ekonomik durum faktörüne bakıldığında, kadınlar erkeklere oranla eş adayının ekonomik durumunun kendininkinden daha iyi olmasını istemektedir.

Toro-Morn ve Sprecher (2003)'ın Kuzey Amerika ve Çin'den çeşitli üniversitelerin öğrencileri katılımıyla yaptığı “Üniversite Öğrencilerinin Eş Tercihlerinin Kültürlerarası Karşılaştırılması” konulu çalışmasında 25 maddelik anket uygulanmıştır. 25 özellikten 9'u için Amerikan örneğinde anlamlı cinsiyet farkı bulunmaktadır. Erkekler kadınlara oranla fiziksel olarak çekici ve seksi görünümü daha fazla tercih etmektedir. Kadınlar ise erkeklere oranla sıcak ve kibar, çocuk isteyen, yüksek kazanç potansiyeline sahip, yüksek sosyal statüye sahip ve zengin gibi seçenekleri daha fazla tercih etmektedir. Ayrıca, genç ve yaşlı eş tercihlerinde cinsiyet farklılıkları bulunmaktadır. Erkekler kendilerinden daha genç bir eş tercih ederken kadınlar kendilerinden daha büyük bir eş tercih etmektedir. Çin örneğiyle yapılan benzer bir cinsiyet karşılaştırması seti, daha fazla sayıda önemli cinsiyet farklılığı sağlamaktadır. 15 maddede (25 üzerinden), Çinli erkekler ve kadınlar arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Çinli erkekler Çinli kadınlara oranla fiziksel olarak çekici ve seksi görünümü daha fazla tercih etmektedir. Yine Çinli erkekler Çinli kadınlara oranla iyi bir temizlikçi ve genç bir eşi daha fazla tercih etmektedir. Cinsiyet farkına göre anlamlı diğer 11 özellikte, kadınlar erkeklerden daha yüksek puan almaktadır. Yani Çinli kadınlar Çinli erkeklere oranla sağlıklı, heyecan verici kişilik, mizah duygusu, akıllı, arkadaş canlısı ve sosyal, atletik, yüksek kazanç potansiyeli, güçlü, zengin, yüksek sosyal statüye sahip ve kendinden büyük bir eş gibi özellikleri daha fazla tercih etmektedir.

Keldal (2015)'ın üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ölçmek amacıyla 718 üniversite öğrencisi üstünde yaptığı çalışmasına göre üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Erkeklerin evliliğe ilişkin tutumları kızlara oranla daha olumludur. İlişkisi olan katılımcıların evliliğe ilişkin tutumları ilişkisi olmayan katılımcılara oranla daha olumludur.

Uğur (2017)'un 100 çift (200 kişi) üstünde yaptığı “Heteroseksüel Çiftlerin Bağlanma Tarzları ile Romantizm ve Eş Seçimi ile İlgili Tutumlarının Çift Uyumu ile İlişkisi” konulu çalışmasının bulgularına göre erkek katılımcılar daha uyumlu değerlendirilmektedir. Kadın katılımcılar ilişkilerinde partnerinin çaba göstermesine daha çok önem vermektedir. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara oran kaygılı bağlanma tarzına daha fazla sahip olduğu sonucuna varılmaktadır.

Ondaş (2007)'in 523 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı çalışmasında, yarısından fazla katılımcı en uygun evlilik yaşını 26-29 olarak görürken, yarıya yakını 22-25 olarak belirtmektedir. Evlenilecek kişiye kimin karar vermesi gerektiğine çoğunlukla “eşiyle anlaşarak birlikte” ve “kendileri” cevabı verilmektedir. Katılımcıların evlilik hakkında verilen yargılara alınan cevaplar değerlendirildiğinde, “hayatı sevilen biriyle paylaşmak için yapılmalıdır, evlilikte mutluluk eşlerin birbirlerine bağlılıklarıyla devam eder, çocukların sağlıklı kimlik kazanması için olmalıdır ve sağlıklı evliliklerde yıllar geçtikçe eşler birbirleriyle bütünleşir” gibi konulara cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre çoğunlukla katıldıkları görülmektedir.

Ceylan (1994)'ın 154 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı çalışmasına göre, katılımcılar eş adaylarıyla aralarında eğitim farklı olmamasını, ideolojik görüş bakımından yakın veya benzer olmayı, dini inanış bakımından benzer olmayı ve yaş bakımından aynı olmayı tercih etmektedir. Ayrıca katılımcılar maddi durum ve fiziki çekiciliğin önemli olmadığını belirtmektedir. Katılımcılar eş seçiminde seçecekleri kişide sevgi, güven duyma, dürüst olması, anlayışlı olması, güzel olması, inançlı olması, hoşgörülü olması, sadık olması gibi niteliklere önem vermektedir. Katılımcıların, eşlerinde istemedikleri en önemli nitelikler yalancı olması, sorumsuz olması, kumar oynaması, içki içmesi ve cimrilik gibi niteliklerdir.

Bağ (2019)'ın 301 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı çalışmasına göre katılımcıların eş seçimi tercihlerine etki eden etmenlerden bazılarının etki düzeylerinin katılımcıların cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta olduğu tespit edilmektedir. Bu etmenler; Aile onayı, medya, yaş, eğitim, din, akrabalık, flört, ekonomik durum, uzlaşma, fiziksel görünüm ve son olarak sağlık durumu etmenleri olduğu görülmektedir.

Yıldırım N. (2019)'ın 473 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı çalışmasına göre, katılımcıların evliliğe yükledikleri olumlu anlam çok yüksek seviyede, olumsuz anlam orta seviyede belirlenmektedir. Katılımcıların eş adayıyla alakalı, en fazla “hoşgörülü/cana yakın olması”, “yaşam tarzlarımızın birbirine uyması”, “âşık olmam/aşk ilişkisinin olması” ölçütlerine çok fazla seviyede önemsedikleri anlaşılmaktadır. Evliliğe yüklenen anlam ve eş seçimi kriterleri arasında olumlu yönde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir.

Cobby, Larson ve Watson (2003)'ın eş seçimiyle ilgili kısıtlayıcı inançları ölçmek için 302 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı çalışmasının sonuçlarına göre, eş seçimi ile ilgili kısıtlayıcı inançların bekar genç yetişkinler tarafından cinsiyete göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte, yaş, dini bağlılık ve etnik köken dikkate alındığında da önemli farklılıklar bulunduğu görülmektedir.

Schumm, Silliman ve Bell (2000)'in 1989 Ordu Aile Araştırma Programı anketine katılan 1,285 yeni evli askerden elde edilen veriler, evlilik öncesi danışmanlığın tek başına evlilik doyumu üzerinde çok az etkisi olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, evlilik öncesi danışmanlık alanların evlilik ve aile terapisi hizmetlerini hem alt klinik hem de klinik düzeylerinde kullanma olasılığı, evlilik öncesinde böyle bir danışmanlık almayanlara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeline, çalışma grubuna, evren ve örnekleme, deneysel işlem basamaklarına, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nicel yönteminden tarama modeline göre yürütülmüştür. Karasar (2009) önceki ve şimdiki yaşantımıza ait olan durumu olduğu gibi tasvir etmeyi hedefleyen araştırma yaklaşımı olarak sunmaktadır. Gürbüz ve Şahin (2014) tarama modelini insanların bazı konular hakkında ne düşündüklerini, nasıl yorumladıklarını ve bu konular hakkında beklentilerini ölçekler yardımı ile tespit etme şeklinde açıklamaktadır.

Tarama modellerinde amaçlar genellikle, soru cümleleriyle ifade edilmektedir. Bunlar; “Ne idi? Nedir? Ne ile ilgilidir? gibi sorulardır. Bu soruların cevabını verirken “Neden?” sorusunun gerçek cevaplarının bulunmasında ise bu denli güçlü değildir(Büyüköztürk, 2013). Tarama araştırmalarında genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanmaktadır. Genellikle tarama araştırmalarında araştırmacılar, görüşlerin ve özelliklerin neden kaynaklandığından çok örneklemdaki bireyler açısından nasıl dağıldığıyla ilgilenmektedir (Fraenkel & Wallen, 2006).

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bu evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir (Karasar, 2009)

Kuş (2009)’a göre, “nesnel ve genellenebilir bilgilere ulaşmak amacıyla pozitivist paradigma kapsamında yapılan çalışmalar, nicel araştırmalar olarak tanımlanır.”. Nicel

araştırma yönteminin tercih edildiği çalışmada, evlilik kararı alan çiftlerin (erkek-kadın), evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları arasındaki ilişki çeşitli değişkenler bağlamında incelenmektedir.

Çalışma, İstanbul ili Kadıköy ilçesi sakinleri arasından evlilik kararı alan erkek ve kadın çiftlerin, evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkilerini değerlendirme durumlarını cinsiyetleri, yaşları, eğitim düzeyleri, gelir getirici uğraşları (meslek), gelir durumları, kaçınıcı evliliğe hazırlandıkları, çocuk sahip olup olmadıkları, varsa kaç çocukları olduğuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını betimlemeyi amaçladığı için betimsel bir çalışma olarak değerlendirilmektedir (Karasar, 2009).

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini, İstanbul ilinin Kadıköy ilçesinde ikamet eden ve evlilik kararı alan erkek ve kadın çiftleri kapsamaktadır. Kadıköy ilçesinin 2019 yılı rakamlarına göre nüfusu 482.713'tür. Nüfusun 218.465'ini erkekler (%45,26), 264.248'ini kadınlar (%54,74) oluşturmaktadır (KadıköyKaymakamlığı, 2020)

Bu çalışma ölçüt örnekleme yöntemiyle örneklem grubuna seçilen 200 kişiden oluşmaktadır. Evlilik hazırlığı içerisinde olan 100'ü erkek 100'ü kadın olmak üzere 100 çift içermektedir. Çalışmanın katılımcılarına ait demografik bilgiler Tablo 3.1'de verilmiştir.

Tablo 3.1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

<i>Değişken</i>	<i>Grup</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Cinsiyet	Kadın	100	50.0	50.0	50.0
	Erkek	100	50.0	50.0	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	
Yaş	18-22 arası	6	3.0	3.0	3.0
	23-27 arası	82	41.0	41.0	44.0
	28-32 arası	65	32.5	32.5	76.5
	33-37 arası	35	17.5	17.5	94.0
	38 ve üzeri	12	6.0	6.0	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	
Eğitim Durumu	İlkokul	3	1.5	1.5	1.5
	Ortaokul	7	3.5	3.5	5.0
	Lise	26	13.0	13.0	18.0
	Önlisans	27	13.5	13.5	31.5
	Lisans	110	55.0	55.0	86.5
	Lisansüstü	27	13.5	13.5	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	
Gelir Getirici Faaliyet	İşçi	104	52.0	52.0	52.0
	Memur	37	18.5	18.5	70.5
	Kendi hesabına işgören	51	25.5	25.5	96.0
	Çalışmıyor	8	4.0	4.0	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	

Tablo 3.1. (Devamı)

<i>Değişken</i>	<i>Grup</i>	<i>Frekans</i>	<i>Yüzde</i>	<i>Geçerli Yüzde</i>	<i>Birikimli Yüzde</i>
Algılanan Gelir Durumu	Oldukça yetersiz	7	3.5	3.5	3.5
	Yetersiz	6	3.0	3.0	6.5
	Kısmen yeterli	74	37.0	37.0	43.5
	Yeterli	99	49.5	49.5	93.0
	Oldukça yeterli	14	7.0	7.0	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	
Kaçınıcı Evlilik?	İlk evlilik	172	86.0	86.0	86.0
	İkinci evlilik	28	14.0	14.0	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	
Çocuk Sahibi misiniz?	Evet	24	12.0	12.0	12.0
	Hayır	176	88.0	88.0	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	
Kaç çocuğunuz var?	Tek çocuğum var	19	9.5	9.5	9.5
	İki çocuğum var	5	2.5	2.5	12.0
	Çocuğum yok	176	88.0	88.0	100.0
	Toplam	200	100.0	100.0	

Tablo 3.1'deki bulgular incelendiğinde araştırmaya katılan evliliğe hazırlanan çiftlerin yaklaşık dörtte üçünün (N: 147, %73,5) 23-32 yaşları arasında oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılanlardan 35'i 33-37 yaşları arasında iken 6 tanesi 18-22 arası yaştadır. 38 yaşından büyük olanlar örneklemin %6'sını oluşturmaktadır.

Katılımcıların yaklaşık yarısı (N:110) lisans mezunudur. Önlisans ve aşağısında eğitim düzeyine sahip olanların oranı %31,5, lisansüstü yapanların oranı da %14'tür. Katılımcıların eğitim seviyesinin yüksek olduğu söylenebilir.

Evliliğe hazırlanan çiftlerin yarısı işçi olarak çalışırken, diğer yarısını memurlar ve kendi hesabına işgörenlerden oluşmaktadır. 8 katılımcı ise çalışmamaktadır. Katılımcıların yaklaşık yarıdan fazlası (%56,5) gelir düzeylerini yeterli ve oldukça yeterli görürken, %43,5'i kısmen yeterli ya da yetersiz bulmaktadır.

Çiftlerin %86'sı ilk, %14'ü ise ikinci evliliklerine hazırlanmaktadır. %12'si çocuk sahibi iken, %88'inin çocuğu bulunmamaktadır. Çocuk sahibi olan çiftlerin 19 tanesinin tek, 5 tanesinin de iki çocuğu bulunmaktadır.

3.3.Verinin Toplanması

Çalışmada veri toplamak için üç araç kullanılmıştır. Demografik Form, Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği ve Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği. Çalışmanın verilerini toplamak amaçlı Kadıköy Belediyesinden resmi izin alınmış ve haftanın belirli günleri Kadıköy Evlendirme Dairesinde bulunarak veriler toplanmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgiler Formu

Kişisel bilgi formu, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup, katılımcılara uygulanan ölçeklere eklenmiştir. Kişisel bilgiler formu katılımcıların cinsiyetlerini, yaşlarını, eğitim düzeylerini, gelir getirici durumlarını (meslek), gelir düzeylerini, kaçınıcı evliliğe hazırlandıklarını, çocuk sahibi olup olmadıklarını, varsa kaç çocukları olduğunu belirlemeye dönük sorular içermektedir.

3.3.2.Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği

Özabacı, Körük ve Kara, (2018) tarafından geliştirilen Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği (EYAÖ), Türk kültürüne özgü olarak geliştirilmiştir. Ölçek başta psikolojik danışmanlar, psikologlar, psikiyatristler, sosyal hizmet uzmanları ve evlilik ve aile terapistleri tarafından olmak üzere, evlilik alanında araştırma yapacak olan tüm profesyoneller tarafından kullanılabilir. Özellikle evlilik/çift danışmanlığı/terapisi yürüten profesyoneller, bireylerin evlilik öncesi veya evlilik sürecindeki evlilik ile ilgili kişisel anlam yüklemelerini belirlemede, evlilik ile ilgili sorunların oluşmasına neden olan davranışları doğuran bireysel inançları tespit etmede ölçekten faydalanabilirler. Psikolojik danışma sürecini, sorun yaratan evlilik anlam yüklemelerini değiştirmek üzere planlayabilirler. EYAÖ psikolojik danışma/psikoterapi süreçlerinde çiftler hakkında bilgi toplamak, partnerlerin evliliklerine bakış açısını görmek, çift çatışmalarının temellerini keşfetmek ve akademik çalışmalarda veri toplamak için kullanılabilecek bir ölçme aracıdır (Özabacı, Körük ve Kara, 2018).

EYAÖ toplam 31 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki yedinci ve on sekizinci maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek 5'li Likert (1-Kesinlikle katılmıyorum, 5-Tamamen katılıyorum) şeklinde kodlanmaktadır. Yapılan açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi bulguları EYAÖ'nin dokuz faktörlü bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir. Faktörler sırası ile *işlevsellik, bağlılık, yakınlık, tamamlayıcılık, engellenmişlik, çaba, iş birliği, risk ve uyum beklentisi* olarak isimlendirilmişlerdir. Dokuz faktörlü yapının RMSEA değeri .060 olarak bulunmuştur. Bu değer dokuz faktörlü yapının kabul edilebilir uyum gösterdiğini açıklamaktadır. EYAÖ'nin Cronbach-Alpha iç tutarlık katsayısı .80 bulunurken bu değer alt faktörlerde .41 ile .77 arasında değerler almıştır. Bu değerler ölçeğin kabul edilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

EYAÖ'nin sahip olduğu dokuz faktörden *altısı* olumlu (işlevsellik, bağlılık, yakınlık, tamamlayıcılık, çaba ve iş birliği) ve *üçü* olumsuz (engellenmişlik, risk ve uyum beklentisi) anlama sahip faktörlerdir. Ölçekten evliliğe yüklenen pozitif anlam puanı ve negatif anlam puanı olmak üzere iki genel toplam puan alınmakta olup her bir faktör de

kendi içerisinde puanlanmaktadır. Ölçekteki yedinci ve on sekizinci maddeler ters puanlanmaktadır. EYAÖ'nde alınabilecek maksimum pozitif evlilik anlam puanı 105, minimum ise 23'tür. Ölçekten alınabilecek maksimum negatif evlilik anlam puanı ise 40, minimum ise 8'dir. Pozitif evlilik anlam puanında bireyin 69 puandan yüksek alması genel olarak evliliğe pozitif bir anlam yüklediğini gösterirken, negatif anlam puanında bireyin 24 puandan yüksek alması evliliğe negatif bir anlam yüklediğine işaret etmektedir. Puanlama çizelgesi şu şekilde belirlenmiştir (Özabacı, Körük ve Kara, 2018);

Evliliğe yüklenen pozitif anlam:

23-45 / Düşük

46-68 / Orta

69-91 / Yüksek

92-105 / Çok yüksek

Evliliğe yüklenen negatif anlam

8-15 / Düşük

16-23 / Orta

24-31 / Yüksek

32-40 / Çok yüksek

Bu araştırmada, ileri analizler öncesi Evliliğe yüklenen anlam ölçeğinin güvenilirliğini sınanmış, Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.796 olarak hesaplanmıştır. Ulaşılan değere dayalı olarak, ölçeğin bu çalışma için güvenilir sonuçlar vereceği söylenebilir.

3.3.3.Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği

Kalkan ve Kaya (2007) tarafından geliştirilen ve psikometrik özelliklerini incelenen, 34 maddeden oluşan Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeğinin (EÖİDÖ) geçerlik çalışmasında yapı geçerliği ve ölçüt geçerliği kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan faktör analizi sonuçları, varyansın %42,99'unu açıklayan beş faktör olduğunu ortaya koymuştur. Bu faktörler, dini değerler, iletişim, arkadaş ilişkileri, aile ilişkileri ve cinsel uyum olarak isimlendirilmiştir. Ölçüt geçerliği için, EÖİDÖ'nin İlişkilerde Mutluluk Ölçeği (İMÖ) ile korelasyonuna bakılmıştır. Bulgular, EÖİDÖ ve İMÖ'den alınan puanlar arasındaki korelasyonun .48 ($p<.01$) olduğunu göstermektedir. Bulunan bu değer, ölçeğin geçerliğine katkı sağlamaktadır (Kalkan ve Kaya, 2007).

Ölçeğin güvenirlik çalışmasında iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır. EÖİDÖ'nin bütününe ilişkin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) .86 bulunurken, alt ölçekler için ise sırasıyla .77, .75, .70, .73 ve .68 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise .72 bulunmuştur. Bulunan bu değerler, EÖİDÖ'nin güvenirliği için yeterli sayılabilecek düzeydedir (Kalkan ve Kaya, 2007).

EÖİDÖ'nin, evliliğe hazırlık programlarında ve evlilik eğitimlerinde, çiftlerin mevcut ilişkilerini dini değerlerdeki, arkadaş ve aile ilişkilerindeki, iletişim ve cinsellikteki uyumları açısından değerlendirmelerinde, mevcut ve olası sorunları belirlemede ve gerekli önlemleri almada kullanılması önerilebilir (Kalkan ve Kaya, 2007).

Genel olarak, Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeğinin, romantik ilişki yaşayan bireylerin, sahip oldukları ilişkilerine yönelik algılarını değerlendirmede kullanılabilecek yeterlikte psikometrik özelliklere sahip geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu söylenebilir (Kalkan ve Kaya, 2007). Ölçek maddelerinin alt ölçeklere dağılımı şöyledir:

Din: M1, M2, M3, M4, M5, M7, M11

Arkadaş: M6, M8, M9, M10, M17, M19, M20, M22

Aile: M12, M13, M14, M15, M16, M18

İletişim: M21, M28, M29, M30, M31, M32, M34

Cinsellik: M23, M24, M25, M26, M27, M33

Beş’li likert tipi olan ölçekte, cevaplayıcıların görüşlerini (1) Hiç katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Tamamen katılıyorum şeklinde derecelmeleri istenmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan ise 34’dür. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin mevcut ilişkisine yönelik mutluluk düzeyinin yüksekliğini ve ilişkisine yönelik olumlu düşüncelerinin fazlalığını göstermektedir. Ölçek toplam puanının ve alt ölçeklere ait ortalamaların hesaplanmasında 1-2-3-4-6-8-9-13-14-16-17-18-19-20-21-22-23-24-26-29-31-32-33 no’lu maddeler tersten puanlanmaktadır.

Bu araştırmada, ileri analizler öncesi Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinin güvenilirliğini sınanmış, Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.848 olarak hesaplanmıştır. Ulaşılan bulguya dayalı olarak, ölçeğin bu çalışma için güvenilir sonuçlar vereceği söylenebilir.

3.4.Verinin Analizi

Çalışmanın verisi, Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği kullanılmasıyla elde edilmiştir. Çalışmada veri toplama araçlarından elde edilen veri SPSS 26 istatistiksel analiz programında çözümlenmiştir. Veriler üzerinde ileri analizler yapmadan önce, katılımcı çiftlerin ortalamaları üzerinde normallik varsayımları sınanmıştır. Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeğinin alt ölçeklerine ait normallik varsayımının test edilmesi

amacıyla Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 3.2’de verilmiştir:

Tablo 3.2. Normallik Varsayımı Bulguları

Ölçek	Kolmogorov-Smirnov		Shapiro-Wilk	
	Değer	p	Değer	p
İşlevsellik	0.09	0.00	0.98	0.02
Bağlılık	0.16	0.00	0.87	0.00
Yakınlık	0.38	0.00	0.68	0.00
Tamamlayıcılık	0.16	0.00	0.87	0.00
Çaba	0.33	0.00	0.73	0.00
İşbirliği	0.27	0.00	0.71	0.00
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme	0.07	0.01	0.96	0.00
Engellenmişlik	0.15	0.00	0.93	0.00
Risk	0.13	0.00	0.95	0.00
Uyum_Beklentisi	0.22	0.00	0.94	0.00
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme	0.08	0.01	0.99	0.49
Din	0.13	0.00	0.93	0.00
İletişim	0.12	0.00	0.92	0.00
Arkadaş	0.13	0.00	0.93	0.00
Aile	0.17	0.00	0.88	0.00
Cinsellik	0.16	0.00	0.90	0.00
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme	0.10	0.00	0.95	0.00

Bulgular incelendiğinde genel olarak Evliliğe yüklenen anlam ölçeği ile Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinin maddelerinden elde edilen ortalamaların çoğunluğunun +1 ile -1 sınırları dışına taştıkları, ve yine Tablo 3.2’deki bulgular incelendiğinde de her iki ölçeğin alt ölçeklerinin (evliliğe olumsuz anlam yükleme hariç) Kolmogorov-Smirnov normallik varsayımı sınaması testi değerlerinin %5’ten küçük oldukları, böylelikle her iki ölçeğin de normal dağılım sergilemedikleri ($p>.05$) gözlenmiştir.

Yanı sıra alt ölçeklere ilişkin ortalama, ortanca, mod, standart sapma, ranj, çeyrekler arası ranj, minimum ve maksimum değerler ile basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanmıştır. Ulaşılan tüm bulgular incelendiğinde beklenen değerlerin gözlenen değerlerden uzaklaştığı, diğer taraftan plot analizleri incelendiğinde şekillerdeki dağılımın genel olarak regresyon çizgisinin altında ve üzerinde dizilim gösterdikleri gözlenmiştir. Tüm bu değerlendirmeler ışığında katılımcıların araçlardan elde ettikleri ortalamaların genel olarak normal dağılım göstermediği ve istatistiksel çözümlemelerde parametrik olmayan (non-parametric) testler yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2008; Huck, 2008; Çokluk ve diğerleri, 2010).

Çalışmada araştırma sorularına yanıt bulabilmek amacıyla öncelikle betimsel analizler yapılarak %, *geçerli %* ve *toplam %*, *frekans*, *ortalama*, *standart sapma*, *minimum* ve *maksimum* değerler hesaplanmıştır.

Katılımcı çiftlerin ölçeklerden elde ettikleri ortalamalara ilişkin gruplar arası karşılaştırmalarda ikili kümelerde Mann Whitney U testleri, ikiden çok kümelerde ise Kruskal Wallis – H testleri yapılmıştır. İkiden çok küme karşılaştırmalarında çıkan farklılıkları belirlemek için parametrik olmayan pairwise comparison eşleştirmeleri yapılmıştır. Katılımcıların evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları arasındaki ilişkiyi betimlemek için Spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi %5 olarak kabul edilmiştir.

4.BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde veri toplama araçlarının uygulanmasından elde edilen verilerin çözümlenmesine, çözümlenen verilerden ulaşılan bulguların yorumlanmasına yer verilmiştir. Bulgular bölümü ölçeklere ilişkin bulgular, birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu araştırma sorusuna ilişkin bulgular olmak üzere on altı bölüm içermektedir.

4.1.Katılımcı Çiftlerin Evliliğe Yükladıkları Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumları

Araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla öncelikle katılımcı çiftlerin Evliliğe yüklenen anlam ölçeği ile Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar incelenmiştir.

4.1.1.Evliliğe Yüklenen Anlam

Bu konuda ilk olarak katılımcı çiftlerin Evliliğe yüklenen anlam ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar, standart sapma değerleri, minimum ve maksimum değerler incelenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcı Çiftlerin Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği Ortalamaları

Alt Ölçek	Minimum	Maximum	$\bar{X}$	ss
İşlevsellik	10	30	22.26	4.06
Bağılılık	13	25	22.82	2.22
Yakınlık	10	15	14.24	1.20

Tablo 4.1 (Devamı)				
Alt Ölçek	Minimum	Maximum	$\bar{X}$	ss
Tamamlayıcılık	10	20	17.74	2.25
Çaba	5	10	9.27	1.04
İş birliği	9	15	14.21	1.10
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme	73	115	100.52	8.79
Engellenmişlik	3	15	6.57	2.74
Risk	3	15	10.69	2.66
Uyum Beklentisi	2	10	6.12	1.92
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme	10	37	23.38	4.72

Tablo 4.1.'de görüldüğü üzere Katılımcıların evliliğe yükledikleri pozitif anlama ilişkin ortalamalarının $\bar{X} = 100.52 \pm 8.79$ olduğu gözlenmiştir. Ölçütlere göre pozitif anlam puanında 69 puan üzerinde puan alan bireyler genel olarak evliliğe pozitif bir anlam yükledikleri değerlendirilmektedir (Özabacı, Körük, & Kara, 2018). Evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe yükledikleri pozitif anlamın bağlılık, yakınlık, tamamlayıcılık ve iş birliği alanlarında yüksek, işlevsellik ve çaba alanlarında da orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak araştırmaya katılan evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliklerine ilişkin görüşlerinin genel olarak pozitif yönlü olduğu söylenebilir.

Tablo 4.1'deki sonuçlar, evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe yükledikleri negatif anlama ilişkin ortalamalarının $\bar{X} = 23.38 \pm 4.72$ olduğunu göstermektedir. Ölçek değerlendirme ölçütüne göre, negatif anlam puanında 24 puan üzerinde puan alan bireyler genel olarak evliliğe negatif bir anlam yüklemektedirler (Özabacı, Körük, & Kara, 2018). Evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe yükledikleri negatif anlamın engellenmişlik ve uyum beklentisi alanlarında orta düzeyde, risk alanında ise yükseğe yakın orta düzeyde olduğu görülmektedir. Bu bulgulara dayalı olarak çalışmaya katılan evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe yükledikleri negatif anlamın sınırda olduğu ve genel olarak evliliğe negatif anlam yükleme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Çalışmaya katılan evliliğe hazırlanan çiftlerin Evliliğe yüklenen anlam ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar madde düzeyinde incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2. Katılımcı Evliliğe hazırlanan Çiftlerin Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği Maddelerinden Elde Ettikleri Ortalamalar

<i>Madde</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>
7. Evlilikte eşlerin birbirlerine güvenmemesi önemli bir sorun oluşturmaz	4.90	0.52
13.Evlilikte hoşgörü olmalıdır	4.88	0.36
2. Evlilik sevgi, güven ve bağlılıkla kurulan bir birlikteliktir	4.82	0.43
26.Evlilik çiftlerin birbirlerine özen göstermelerini gerektirir	4.81	0.4
3. Evlilik hayatı paylaşmaktır	4.77	0.45
16.Evlilikte fedakârlık önemlidir	4.73	0.53
9. Evlilik iş birliği içinde yaşamayı gerektirir	4.67	0.54
12.Evlilik birlikte yaşama sanatıdır	4.65	0.62
4. Evlilik aşk ve sevgiyle beslenen bir süreçtir	4.64	0.61
11.Evlilik sabır gerektirir	4.64	0.65
29.Evlilikte saygı her şeyden önce gelir	4.64	0.6
31.Evlilikte eşlerden biri ihtiyaç duyduğunda, diğer eş koşulsuz destek sağlamalıdır	4.63	0.67
25.Evlilik zorluklarla mücadele gücü gerektirir	4.61	0.62
27.Evlilik sevdiğine ait olmaktır	4.59	0.82
21.Evlilik aynı evi paylaşmaktır	4.31	1.08
23.Evlilik hayata anlam katar	4.15	0.88
30.Evlilik bireyde şefkat ve merhamet duygularını oluşturur	4.15	1.04
15.Evlilik bir ömür boyu sürmelidir	4.09	1.17
14.Evlilik iki yarım elmanın bir olmasıdır	4.05	1.06
8. Evlilik hayatı renklendirir	3.98	0.79
1. Evlilik yaşamı kolaylaştırır	3.64	1.04
20.Evlilik geleceğe yönelik bir yatırımdır	3.57	1.29
24.Evlilik ekonomik bir iş birliğidir	3.55	1.31

Tablo 4.2.(Devamı)

<i>Madde</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>
6. Evlilik hayallerin gerçekleşmesidir	3.48	1.04
19.Evlilik günlük hayatı kolaylaştırır	3.45	1.03
17.Evlilikte benzer karakterdeki bireyler daha mutlu olurlar	3.17	1.19
18.Evlilikte farklı karakterdeki bireylerin birlikteliği daha fazla mutluluk getirir	2.95	0.94
22.Evlilik bir kumardır	2.83	1.45
5. Evlilik kişisel özgürlüklerden vazgeçmektir	2.52	1.32
10.Evlilik ömür törpüsüdür	2.14	1.22
28.Evlilikte kişisel özgürlük diye bir şey yoktur	1.91	1.17

Tablo 4.2'deki bulgular incelendiğinde evliliğe hazırlanan çiftlerin en yüksek ortalamaları “7. Evlilikte eşlerin birbirlerine güvenmemesi önemli bir sorun oluşturmaz ($\bar{X}=4.90$)”, “13.Evlilikte hoşgörü olmalıdır. ($\bar{X}=4.88$)”, “2. Evlilik sevgi, güven ve bağlılıkla kurulan bir birlikteliktir. ($\bar{X}=4.82$)”, “26.Evlilik çiftlerin birbirlerine özen göstermelerini gerektirir. ($\bar{X}=4.81$)” ve “3. Evlilik hayatı paylaşmaktır ($\bar{X}=4.77$)” maddelerinden elde etmişlerdir. Bu bulgulara göre evliliğe hazırlanan çiftler için evlilikte en önemli konuların *karşılıklı anlayış, hoşgörü, sevgi, güven ve bağlılık kurmak, birbirlerine özen göstermek ve hayatı paylaşmak* olduğu söylenebilir.

Katılımcıların en düşük ortalamalar elde ettikleri maddeler ise şunlardır: “5. Evlilik kişisel özgürlüklerden vazgeçmektir ($\bar{X}=2.52$)”, “10.Evlilik ömür törpüsüdür ($\bar{X}=2.14$)”, “28.Evlilikte kişisel özgürlük diye bir şey yoktur ($\bar{X}=1.91$)”. Buna göre araştırmaya katılanların *evliliğin özgürlükten vazgeçmek demek olmadığını, evliliği bir ömür törpüsü olarak görmedikleri ve evlilikle birlikte kişisel özgürlüklerini korumayı önemsedikleri* söylenebilir.

4.1.2.Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumu

Katılımcı çiftlerin Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar, standart sapma değerleri, minimum ve maksimum değerler incelenmiştir. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3. Katılımcı Çiftlerin Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği Ortalamaları

Alt Ölçek	Minimum	Maximum	$\bar{X}$	ss
Din	12	35	28.41	5.45
İletişim	12	35	29.93	4.04
Arkadaş	14	40	33.26	5.39
Aile	7	30	25.51	4.42
Cinsellik	20	30	27.53	2.27
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme	82	167	144.63	14.37

Tablo 4.3'te görüldüğü üzere, katılımcıların evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçek bütününden elde ettikleri ortalama $\bar{X} = 144.63 \pm 14.37$ 'dir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 170, en düşük puan ise 34'dür. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin mevcut ilişkisine yönelik mutluluk düzeyinin yüksekliğini ve ilişkisine yönelik olumlu düşüncelerinin fazlalığını göstermektedir (Kalkan ve Kaya, 2007). Değerlendirme ölçütü dikkate alındığında, katılımcı çiftlerin evliliklerinde yaşadıkları mutluluk düzeylerinin yüksek olduğu ve ilişkilerine ilişkin yüksek düzeyde olumlu düşünceye sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan evliliğe hazırlanan çiftlerin Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinden elde ettikleri ortalamalar madde düzeyinde incelenmiş ve ulaşılan bulgular Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4. Katılımcı Evliliğe hazırlanan çiftlerin Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği Maddelerinden Elde Ettikleri Ortalamalar

<i>Madde</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>
15. Partnerimin ailesiyle iyi ilişkiler içinde olması beni mutlu ediyor	4.63	0.72
34. Onunla sırlarımı paylaşabilirim	4.57	0.83
25. Partnerimle cinsellikle ilgili konuları rahatlıkla konuşabiliriz	4.32	0.93
12. Birbirimizin ailesiyle iyi ilişkiler içindeyiz	4.31	0.98
30. Bana karşı yumuşak ve sevecendir	4.28	0.89
5. Dini inanışlarıma saygı duyar	4.18	0.85
28. Onun duygularını anlamakta başarılıyım	4.18	0.91
27. Cinsel ilişkimizden her ikimiz de doyum sağlıyoruz	4.13	0.96
10. Arkadaşlarımla iyi anlaşır	3.98	0.91
11. Dini tutum ve değerlerimizdeki farklılığın, evlendiğimizde sorun oluşturmayacağını düşünüyorum.	3.92	1.20
7. Dini inanışlarımız uyum gösteriyor	3.80	0.96
31. Partnerim çok sık darılır veya surat asar	2.40	1.28
16. Ailesinden bazı insanların sürekli tavsiyelerde bulunması ilişkimizde gerginliğe neden oluyor	2.27	1.41
18. Evlendiğimizde anne ve babasının ilişkimize karışacağını düşünmek beni kaygılandırıyor	2.15	1.38
2. Dini farklılıklarımızı tartışmaktan kaçınırız	2.13	1.39
6. Arkadaşlarımla ilişkilerime kısıtlama getiriyor	2.09	1.31
8. Arkadaşlarımı sürekli eleştirir	2.05	1.29
1. Dini konularda baskı yapması, beni rahatsız diyor.	1.98	1.36
17. Partnerimin arkadaş grubundan hoşlanmıyorum	1.92	1.20
3. Dini inançlarımla alay etmesi ve önemsememesi beni rahatsız ediyor	1.86	1.34
20. Partnerimin arkadaş grubuna uyum sağlayamıyorum	1.79	1.23
9. Evlendiğimizde arkadaşlarımla görüşmemi engelleyeceğini düşünüyorum	1.78	1.11

Tablo 4.4.(Devamı)		
<i>Madde</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>
29. Duygularımı anlasa bile dikkate almaz	1.62	0.93
32. İyi bir şey yaptığımda takdir etmek yerine eleştirecek durumlar arar	1.61	0.96
19. Arkadaşlarımın, partnerimden hoşlanmamaları beni kaygılandırıyor	1.58	1.00
13. Ailesi beni sürekli eleştiriyor	1.57	0.98
22. Partnerim benden daha çok, arkadaşlarıyla zaman geçirir	1.53	0.87
4. Dini değerler konusunda partnerimle anlaşmazlık yaşıyoruz	1.53	0.93
21. Başkalarının yanında sürekli beni eleştirir	1.48	0.97
14. Partnerim aileme karşı hoşgörülü değil	1.44	0.88
26. Cinsel yaşantımızı başkalarıyla konuşacağını düşünüyorum	1.38	0.71
24. Bizi bir arada tutan tek etmenin cinsellik olduğunu düşünüyorum	1.28	0.65
23. Cinsel yönden onu çekici bulmuyorum	1.17	0.47
33. Evlendiğimizde başka kişilerle de cinsel ilişkisinin olacağını düşünüyorum	1.10	0.44

Tablo 4.4'teki bulgular incelendiğinde evliliğe hazırlanan çiftlerin en yüksek ortalamaları “15. Partnerimin ailesiyle iyi ilişkiler içinde olması beni mutlu ediyor. ($\bar{X}$ =4.63)”, “34. Onunla sırlarımı paylaşabilirim. ($\bar{X}$ =4.57)” ve “25. Partnerimle cinsellikle ilgili konuları rahatlıkla konuşabiliriz. ($\bar{X}$ = 4.32) maddelerinden elde etmişlerdir.

Bu bulgulara göre araştırmaya katılan evliliğe hazırlanan çiftlerin, eşlerinin ailesiyle iyi ilişki kurduğunu, ona güven duyduğunu ve birbirlerinin cinsel gereksinimleri konusunda karşılıklı anlayış içerisinde oldukları, o nedenle evliliğe yönelik mutluluklarının yüksek olduğu söylenebilir.

Katılımcıların en düşük ortalamalar elde ettikleri maddeler ise şunlardır: “14. Partnerim aileme karşı hoşgörülü değil. ($\bar{X}$ =1.44)”, “26. Cinsel yaşantımızı başkalarıyla konuşacağını düşünüyorum ($\bar{X}$ = 1.38)”, “24. Bizi bir arada tutan tek etmenin cinsellik olduğunu düşünüyorum ($\bar{X}$ = 1.28)”, “23. Cinsel yönden onu çekici bulmuyorum(1.17)” ve “33. Evlendiğimizde başka kişilerle de cinsel ilişkisinin olacağını düşünüyorum ($\bar{X}$ = 1.10). Söz konusu maddelerden düşük ortalamalar elde edilmesi, kodlamanın aksi yönde yapılması nedeniyle tersi yönde yorumlanmaktadır. Buna göre araştırmaya katılanlar çiftlerin eşlerinin ailelerine karşı hoşgörülü oldukları, cinsel yaşantılarına ilişkin gizliliğe dikkat ettikleri, cinselliğin aile birliği için tek faktör olarak algılanmadığı,

partnerlerin birbirini cinsel yönden çekici buldukları ve eşlerinin cinsel açıdan kendilerini aldatmayacağını düşündükleri söylenebilir.

4.2.Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Birinci Araştırma Sorusu: Evlilik kararı alan bireylerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları arasındaki ilişkinin düzeyi nedir?

Birinci araştırma sorusuna yanıt bulmak amacıyla katılımcı çiftlerin evliliğe yüklenen anlam ölçeği ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinin alt ölçekleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu amaçla, her iki ölçeğin maddelerinin normallik varsayımını yakalayamaması nedeniyle, parametrik olmayan Spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular Tablo 4.5'te verilmiştir:

Tablo 4.5. Evliliğe Yüklenen Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumu Arasındaki İlişkiler

		İşlevsellik	Bağlılık	Yakınlık	Tamamlayıcılık	Çaba	İşbirliği	Olumlu A.Y.	Engellenmişlik	Risk	Uyum Beklentisi	Olumsuz A.Y.	Din	İletişim	Arkadaş	Aile	Cinsellik
Bağlılık	r	.524**	1														
	p	0	.														
Yakınlık	r	.369**	.321**	1													
	p	0	0	.													
Tamamlayıcılık	r	.576**	.570**	.477**	1												
	p	0	0	0	.												
Çaba	r	.263**	.498**	.408**	.361**	1											
	p	0	0	0	0	.											
İşbirliği	r	.197**	.283**	.318**	.271**	.488**	1										
	p	0.003	0	0	0	0	.										
Olumlu A.Y.	r	.862**	.768**	.571**	.796**	.539**	.421**	1									
	p	0	0	0	0	0	0	.									
Engellenmişlik	r	-0.096	0.079	-.199**	0.018	0.077	0.068	-0.053	1								
	p	0.089	0.134	0.002	0.403	0.139	0.169	0.229	.								
Risk	r	.128*	.282**	.149*	.136*	.359**	.211**	.235**	.195**	1							
	p	0.036	0	0.017	0.028	0	0.001	0	0.003	.							
Uyum Beklentisi	r	.179**	.140*	0.035	.219**	0.04	0.08	.213**	0.113	0.035	1						
	p	0.006	0.024	0.31	0.001	0.287	0.129	0.001	0.055	0.312	.						
Olumsuz A.Y.	r	0.092	.260**	-0.026	.188**	.234**	.173**	.189**	.724**	.654**	.470**	1					
	p	0.098	0	0.358	0.004	0	0.007	0.004	0	0	0	.					
Din	r	.211**	.174**	.183**	.166**	0.091	0.038	.234**	-.181**	-0.057	0.057	-0.102	1				
	p	0.001	0.007	0.005	0.009	0.1	0.298	0	0.005	0.213	0.212	0.075	.				
İletişim	r	.308**	.195**	.279**	.200**	.188**	0.064	.314**	-.272**	-0.057	0.079	-.131*	.219**	1			
	p	0	0.003	0	0.002	0.004	0.185	0	0	0.213	0.132	0.032	0.001	.			
Arkadaş	r	0.053	-.129*	.207**	0.033	-0.04	-0.053	0.034	-.367**	-.225**	-0.099	-.395**	.164*	.474**	1		
	p	0.229	0.034	0.002	0.323	0.312	0.227	0.314	0	0.001	0.082	0	0.01	0	.		
Aile	r	.299**	.152*	.226**	.242**	0.087	0.047	.312**	-.236**	-0.066	.121*	-0.113	.251**	.403**	.392**	1	
	p	0	0.016	0.001	0	0.111	0.255	0	0	0.175	0.044	0.055	0	0	0	.	
Cinsellik	r	.241**	.135*	.229**	.266**	.174**	0.091	.275**	-.202**	-0.076	0.027	-.160*	0.065	.422**	.334**	.242**	1
	p	0	0.028	0.001	0	0.007	0.099	0	0.002	0.143	0.352	0.012	0.181	0	0	0	.
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme	r	.302**	0.105	.309**	.202**	0.102	0.01	.296**	-.387**	-.165**	0.06	-.285**	.562**	.722**	.747**	.694**	.493**
	p	0	0.07	0	0.002	0.075	0.447	0	0	0.01	0.2	0	0	0	0	0	0

*p<.05

**p<.01

Tablo 4.5'teki bulgular incelendiğinde, evliliğe olumlu anlam yükleme ile evlilik ilişkilerini değerlendirme boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler gözlenmiştir. Olumlu anlam yükleme ile dini ilişkiler boyutu arasında ($r=.23$), iletişim boyutu arasında ($r=.31$), aile ile ilişkiler boyutu arasında ($r=.31$) ve cinsellik konusunda ($r=.28$) arasında pozitif yönlü ilişkiler gözlenirken, evlilik ilişkilerini değerlendirme ölçek bütünü ile de ($r=.30$) pozitif yönlü ilişki gözlenmiştir. Diğer taraftan evliliğe olumlu anlam yükleme ile arkadaş ilişkileri arasında anlamlı düzeyde bir ilişki gözlenmemiştir.

Evliliğe olumsuz anlam yükleme ile arkadaş ilişkileri ($r=-.40$) boyutu arasında negatif yönde güçlü ilişkiler gözlenirken, iletişim ($r=-.13$) ve cinsellik ($r=-.16$) arasında ise zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişki gözlenmiştir. Benzer şekilde evliliğe olumsuz anlam yükleme ile evlilik ilişkileri ölçek bütünü arasında da ($r=-.29$) negatif yönlü ilişki gözlenmiştir. Diğer taraftan evliliğe olumsuz anlam yükleme ile din ilişkileri boyutu ve aile ile ilişkiler boyutu arasında ise anlamlı düzeyde ilişki gözlenmemiştir.

Evliliğe anlam yükleme ölçeğinin alt ölçekleri ile ölçek bütünü arasında yüksek düzeyde korelasyon gözlenmesi nedeniyle farklılık karşılaştırmalarında ölçek bütünlüleri kullanılmıştır. Benzer durum Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeği için de geçerlidir.

4.3.İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

İkinci Araştırma Sorusu: *Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?*

İkinci araştırma sorusu bağlamında katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.6’da verilmiştir:

Tablo 4.6. Katılımcı Çiftlerin Cinsiyetlerine Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları

Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	Z	p
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme	Kadın	100	96.56	4606	-0.964	0.34
	Erkek	100	104.44			
	Toplam	200				
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme	Kadın	100	93.98	4347.5	-1.599	0.11
	Erkek	100	107.03			
	Toplam	200				
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme	Kadın	100	104.09	4641	-0.878	0.38
	Erkek	100	96.91			
	Toplam	200				

Tablo 4.6 incelendiğinde araştırmaya katılan çiftlerin evliliğe olumlu ya da olumsuz anlam yüklemeleri ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$). Diğer bir ifadeyle kadın ya da erkek olmak evliliğe anlam yükleme ya da evlilikteki ilişkileri değerlendirmede bir farklılığa yol açmamaktadır. Erkek ve kadınların bu iki konuda benzer düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

4.4.Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Üçüncü Araştırma Sorusu: *Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?*

Üçüncü araştırma sorusu bağlamında katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının yaşlarına göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.7’de verilmiştir:

Tablo 4.7. Katılımcı Çiftlerin Yaşlarına Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçek	Yaş	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme	18-22 arası	6	112.92	4.522	4	0.34
	23-27 arası	82	107.71			
	28-32 arası	65	100.58			
	33-37 arası	35	87.77			
	38 ve üzeri	12	81.67			
	Toplam	200				
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme	18-22 arası	6	92.58	3.773	4	0.44
	23-27 arası	82	96.21			
	28-32 arası	65	109.35			
	33-37 arası	35	102.74			
	38 ve üzeri	12	79.25			
	Toplam	200				

Tablo 4.7.(Devamı)

Ölçek		Yaş	N	Sıra	X ²	sd	p
				Ortalaması			
Evlilik	Öncesi	18-22 arası	6	90.17	6.603	4	0.16
İlişkileri		23-27 arası	82	108.77			
Değerlendirme		28-32 arası	65	90.62			
		33-37 arası	35	92.73			
		38 ve üzeri	12	125.33			
		Toplam	200				

Tablo 4.7’deki bulgulara göre evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe olumlu ya da olumsuz anlam yüklemeleri ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının yaşlarına göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$). Diğer bir ifadeyle evliliğe hazırlanan bireylerin yaşlarının artması ya da azalmasıyla evliliğe yükledikleri anlamlar ve evlilikteki ilişkileri değerlendirme düzeyleri değişmemektedir.

4.5.Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Dördüncü Araştırma Sorusu: *Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları eğitim düzeylerine göre farklılaşmakta mıdır?*

Dördüncü araştırma sorusu bağlamında katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.8’de verilmiştir:

Tablo 4.8. Katılımcı Çiftlerin Eğitim Düzeylerine Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçek	Eğitim Durumu	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme	İlkokul	3	47.67	19.734	5	0.00**
	Ortaokul	7	103.14			
	Lise	26	101.38			
	Önlisans	27	143.28			
	Lisans	110	92.23			
	Lisansüstü	27	95.74			
	Toplam	200				
				3.43	5	0.63
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme	İlkokul	3	106.17			
	Ortaokul	7	88.79			
	Lise	26	96.5			
	Önlisans	27	116.65			
	Lisans	110	100.62			
	Lisansüstü	27	90.11			
	Toplam	200				
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme	İlkokul	3	34.83	6.854	5	0.23
	Ortaokul	7	94.86			
	Lise	26	92.29			
	Önlisans	27	114.2			
	Lisans	110	98.8			
	Lisansüstü	27	110.39			
	Toplam	200				

Tablo 4.8'deki bulgular incelendiğinde evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe olumlu anlam yükleme durumlarının eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir (H: 19.734, SD:5, p<.01). Diğer taraftan

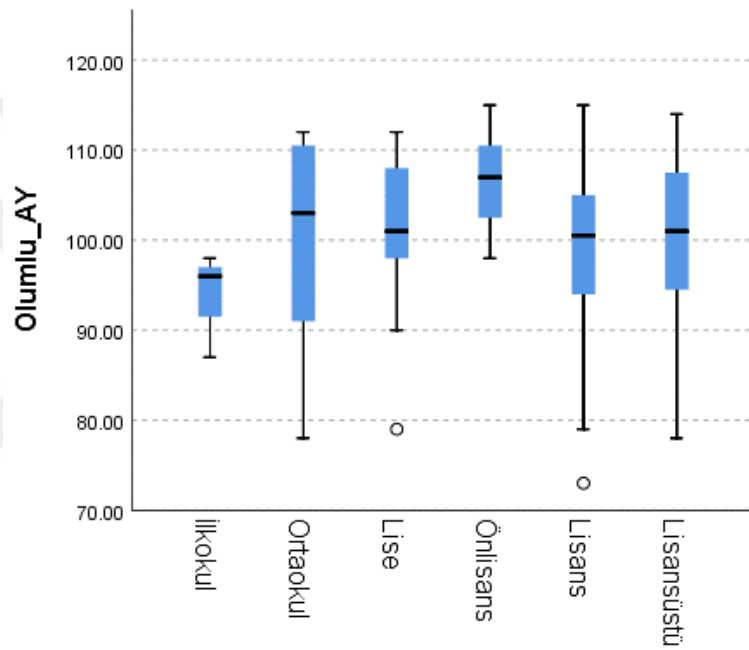
katılımcıların evliliğe olumsuz anlam yükleme ve evlilik ilişkilerini değerlendirme durumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığı gözlenmiştir.

Bu bulguya dayalı olarak farklı eğitim düzeylerindeki evliliğe hazırlanan çiftlerin *evliliğe olumlu anlam yükleme* durumlarının eğitim durumlarına göre farklılaşması konusunda, farklılığın hangi gruplar arası farklılıktan kaynaklandığını belirlemek amacıyla pairwise comparison incelemesi yapılmıştır. Bu konuda elde edilen bulgular Tablo 4.9’da verilmiştir:

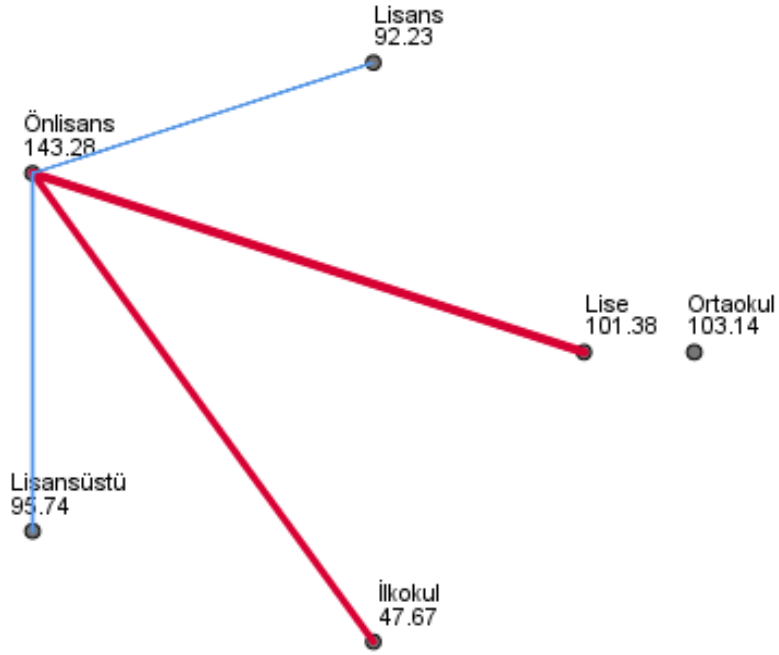
Tablo 4.9. Eğitim Düzeylerine Göre Evliliğe hazırlanan çiftlerin Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme Konusundaki Ortalamalarının Karşılaştırılması

Örnek 1 – Örnek 2	Test Değeri	S. Hata	Standartlaştırılmış Test Değeri	p	Düzenlenmiş p
İlkokul-Lisans	-44.565	33.837	-1.317	.188	1.000
İlkokul-Lisansüstü	-48.074	35.191	-1.366	.172	1.000
İlkokul-Lise	-53.718	35.258	-1.524	.128	1.000
İlkokul-Ortaokul	-55.476	39.903	-1.390	.164	1.000
İlkokul-Önlisans	-95.611	35.191	-2.717	.007	.099
Lisans-Lisansüstü	-3.509	12.419	-.283	.778	1.000
Lisans-Lise	9.153	12.610	.726	.468	1.000
Lisans-Ortaokul	10.911	22.540	.484	.628	1.000
Lisans-Önlisans	51.046	12.419	4.110	.000	.001**
Lisansüstü-Lise	5.644	15.888	.355	.722	1.000
Lisansüstü-Ortaokul	7.402	24.526	.302	.763	1.000
Lisansüstü-Önlisans	47.537	15.738	3.021	.003	.038*
Lise-Ortaokul	1.758	24.623	.071	.943	1.000
Lise-Önlisans	-41.893	15.888	-2.637	.008	.126
Ortaokul-Önlisans	-40.135	24.526	-1.636	.102	1.000

Tablo 4.9 incelendiğinde evliliğe olumlu anlam yükleme konusunda gruplar arasında gözlenen farklılığın, önlisans mezunu katılımcılar ile lisans ($p<.01$) ve lisansüstü mezunu katılımcıların ($p<.05$) ortalamaları arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Farklılık önlisans mezunu katılımcılar lehinedir. Bu konuda elde edilen bulgulardan yararlanılarak Şekil 1 ve Şekil 2’deki grafikler oluşturulmuştur.

Şekil 1. Eğitim Düzeyine Göre Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme Konusundaki Farklılığın Kaynağı

Şekil 2. Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme Konusunda Eğitim Durumları Arasındaki İlişkiler

Sonuç olarak, önlisans mezunlarının evliliğe yükledikleri olumlu anlamın diğer eğitim düzeylerindeki evliliğe hazırlanan çiftlerden daha fazla olduğu, büyüklüklerine ve ortalamalarına göre gruplar karşılaştırıldığında da önlisans mezunlarının, evlilik konusuna lisans ve lisansüstü mezunlarından anlamlı düzeyde daha olumlu yaklaşıma sahip oldukları söylenebilir.

4.6.Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Beşinci Araştırma Sorusu: *Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları mesleklerine göre farklılaşmakta mıdır?*

Beşinci araştırma sorusu bağlamında katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının gelir getirici faaliyetlerine göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik

değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.10’da verilmiştir:

Tablo 4.10. Katılımcı Çiftlerin Gelir Getirici Faaliyetlerine Göre Evliliğe Yükladıkları Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçek	Gelir getirici faaliyet	N	Sıra Ortalaması	X ²	sd	p
Evliliğe Anlam Yükleme	Olumlu İşçi	104	98.68	1.389	3	0.70
	Memur	37	95.72			
	Kendi hesabına işgören	51	108.48			
	Çalışmıyor	8	95.44			
	Toplam	200				
Evliliğe Anlam Yükleme	Olumsuz İşçi	104	96.37	1.132	3	0.77
	Memur	37	104.07			
	Kendi hesabına işgören	51	105.32			
	Çalışmıyor	8	107			
	Toplam	200				
Evlilik İlişkileri Değerlendirme	Öncesi İşçi	104	101.11	6.07	3	0.11
	Memur	37	102.36			
	Kendi hesabına işgören	51	105.52			
	Çalışmıyor	8	51.94			
	Toplam	200				

Tablo 4.10’daki bulgulara göre evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe olumlu ya da olumsuz anlam yüklemeleri ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının mesleklerine göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$). Diğer bir ifadeyle evliliğe hazırlanan bireylerin işçi olması, memur olması, kendi hesabına iş görmesi ya da çalışmaması evliliğe yükledikleri anlamlar ve evlilikteki ilişkileri değerlendirme düzeyleri değişmemektedir.

4.7.Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Altıncı Araştırma Sorusu: *Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları algıladıkları gelir durumuna göre farklılaşmakta mıdır?*

Altıncı araştırma sorusu bağlamında katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının algıladıkları gelir durumuna göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.11’de verilmiştir:

Tablo 4.11. Katılımcı Çiftlerin Algıladıkları Gelir Durumuna Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Ölçek	Algılanan gelir durumu	N	Sıra Ortalaması	X ₂	sd	p
Evliliğe	Oldukça yetersiz	7	85.71	4.954	4	0.29
Olumlu Anlam	Yetersiz	6	116.92			
Yükleme	Kısmen yeterli	74	97.34			
	Yeterli	99	98.71			
	Oldukça yeterli	14	130.21			
	Toplam	200				

Tablo 4.11.(Devamı)							
Ölçek	Algılanan gelir durumu	N	Sıra Ortalaması	X ₂	sd	p	
Evliliğe	Oldukça yetersiz	7	93.64	4.066	4	0.40	
Olumsuz	Yetersiz	6	78.42				
Anlam	Kısmen yeterli	74	105.83				
Yükleme	Yeterli	99	95.48				
	Oldukça yeterli	14	120.68				
	Toplam	200					
Evlilik Öncesi	Oldukça yetersiz	7	62.79	7.552	4	0.11	
İlişkileri	Yetersiz	6	86.83				
Değerlendirme	Kısmen yeterli	74	92.55				
	Yeterli	99	107.27				
	Oldukça yeterli	14	119.36				
	Toplam	200					

Tablo 4.11'deki bulgulara göre evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe olumlu ya da olumsuz anlam yüklemeleri ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının algıladıkları gelir düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir($p > .05$). Diğer bir ifadeyle evliliğe hazırlanan bireylerin gelirlerini yeterli ya da yetersiz görmeleri evliliğe yükledikleri anlam ve evlilikteki ilişkileri değerlendirme düzeylerini değiştirmemektedir.

4.8.Yedinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Yedinci Araştırma Sorusu: *Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları kaçınıcı evliliğe hazırlandıklarına göre farklılaşmakta mıdır?*

Yedinci araştırma sorusu bağlamında katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının kaçınıcı evliliklerine

hazırlandıklarına göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.12’de verilmiştir:

Tablo 4.12. Katılımcı Çiftlerin Kaçınıcı Evliliklerine Hazırlandıklarına Göre Evliliğe Yükladıkları Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları

Ölçek		Kaçınıcı Evlilik	N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	Z	p
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme	İlk evlilik	172	102.96	1985	-1.491	0.14	
	İkinci evlilik	28	85.39				
	Toplam	200					
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme	İlk evlilik	172	103.09	1962	-1.575	0.12	
	İkinci evlilik	28	84.57				
	Toplam	200					
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme	İlk evlilik	172	98.23	2017.5	-1.375	0.17	
	İkinci evlilik	28	114.45				
	Toplam	200					

Tablo 4.12’deki bulgulara göre evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe olumlu ya da olumsuz anlam yükleme ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının kaçınıcı evliliklerine hazırlandıklarına göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$). Diğer

bir ifadeyle katılımcıların ilk ya da ikinci evliliklerine hazırlanıyor oluşu evliliğe yükledikleri anlam ve evlilikteki ilişkileri değerlendirme düzeylerini değiştirmemektedir.

4.9.Sekizinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Sekizinci Araştırma Sorusu: *Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları çocuk sahibi olmalarına ve çocuk sayılarına göre farklılaşmakta mıdır?*

Sekizinci araştırma sorusu bağlamında katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının çocuk sahibi olma durumlarına ve çocuk sayılarına göre farklılaşma düzeyini incelemek amacıyla, ölçek madde dağılımlarının normallik değerlerini yakalayamaması nedeniyle non-parametrik testlerden Mann Whitney U testi yapılmıştır. Bu konuda ulaşılan bulgular Tablo 4.13'te verilmiştir:

Tablo 4.13. Katılımcı Çiftlerin Çocuk Sahibi Olma Durumlarına Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları

<i>Ölçek</i>		<i>Çocuk sahibi misiniz?</i>	<i>N</i>	<i>Sıra Ortalaması</i>	<i>Mann-Whitney U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme		Evet	24	91.79	1903	-0.786	0.43
		Hayır	176	101.69			
		Toplam	200				
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme		Evet	24	86.4	1773.5	-1.276	0.20
		Hayır	176	102.42			
		Toplam	200				
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme		Evet	24	118.73	1674.5	-1.645	0.10
		Hayır	176	98.01			
		Toplam	200				

Tablo 4.13'teki bulgulara göre evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe olumlu ya da olumsuz anlam yüklemeleri ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının çocuk sahibi olup olmamalarına göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$).

Tablo 4.14. Katılımcı Çiftlerin Çocuk Sayısına Göre Evliliğe Yükledikleri Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Durumlarının Farklılaşmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları

<i>Ölçek</i>	Kaç var?	<i>N</i>	<i>Sıra Ortalaması</i>	<i>Mann- Whitney U</i>	<i>Z</i>	<i>p</i>
Evliliğe Olumlu Anlam Yükleme	Tek çocuğum var	19	12.18	41.5	-0.427	0.67
	İki çocuğum var	5	13.7			
	Toplam	24				
Evliliğe Olumsuz Anlam Yükleme	Tek çocuğum var	19	11.84	35	-0.892	0.37
	İki çocuğum var	5	15			
	Toplam	24				
Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme	Tek çocuğum var	19	13.82	22.5	-1.780	0.08*
	İki çocuğum var	5	7.5			
	Toplam	24				

Tablo 4.14'teki bulgulara göre evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliğe olumlu ya da olumsuz anlam yüklemeleri ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumlarının sahip oldukları çocuk sayısına göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p > .05$). Diğer taraftan sosyal bilimlerde kimi durumlarda anlamlılık düzeyini %10 olarak incelenebileceği yönündeki görüşler dikkate alındığında, katılımcıların tek çocuklarının olmasının onların evlilik ilişkilerini değerlendirmelerini anlamlı düzeyde ($p < .10$) etkilediği kabul edilebilir.

5.SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çalışmada ulaşılan sonuçlara göre; katılımcıların evliliğe yükledikleri olumlu anlam, yüksek düzeydedir. Evliliğe hazırlanan çiftlerin evliliklerine ilişkin görüşlerinin genel olarak pozitif yönlüdür. Katılımcıların evliliğe yükledikleri olumsuz anlam, orta düzeye yakındır. Çiftlerin evliliğe yükledikleri negatif anlamın engellenmişlik ve uyum beklentisi alanlarında orta düzeyde, risk alanında ise yükseğe yakın orta düzeydedir. Katılımcıların evliliğe yükledikleri negatif anlamın sınırda olduğu ve genel olarak evliliğe negatif anlam yükleme eğiliminde oldukları görülmüştür. Katılımcı çiftlerin evliliklerinde yaşadıkları mutluluk düzeylerinin yüksek olduğu ve ilişkilerine ilişkin yüksek düzeyde olumlu düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Evliliğe olumlu anlam yükleme ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme arasında pozitif, evliliğe olumsuz anlam yükleme ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme arasında negatif ilişki bulunmaktadır. Katılımcıların evliliğe yükledikleri olumlu anlam eğitim düzeylerine göre farklılaşmaktadır. Katılımcıların evliliğe yükledikleri olumsuz anlam kişisel özelliklerine göre farklılaşmamaktadır. Katılımcıların evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumu çocuk sayılarına göre farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan çiftlerin yarısı erkek, diğer yarısı kadındır. Katılımcılar arasında 23-32 yaşları arasında olanlar, lisans mezunları, işçiler, gelir düzeyi yeterli olanlar, ilk evliliğine hazırlananlar ve çocuğu olmayanlar çoğunluktadır. Evliliğe hazırlanan katılımcıların ölçek bütünleri ile maddelerinden elde ettikleri ortalamalar hesaplanmış, sonuçlar incelendiğinde evliliğe hazırlanan katılımcıların evliliğe yükledikleri olumlu yüksek düzeydedir ve bağlılık, yakınlık, tamamlayıcılık ve iş birliği alanlarında yüksek, işlevsellik ve çaba alanlarında da orta düzeyde olduğu görülmüştür. Katılımcıların evliliğe yükledikleri olumsuz anlam, orta düzeye yakındır. Katılımcıların evliliğe yükledikleri negatif anlamın engellenmişlik ve uyum beklentisi alanlarında orta düzeyde, risk alanında ise yükseğe yakın orta düzeyde olduğu görülmüştür. Yıldırım

(2019) tarafından yürütülen çalışmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır. Araştırmaya katılanların evliliğe yükledikleri olumlu anlamın çok yüksek, olumsuz anlamın ise orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Evliliğe hazırlanan çiftler için evlilikte en önemli konuların karşılıklı anlayış, hoşgörü, sevgi, güven ve bağlılık kurmak, birbirlerine özen göstermek ve hayatı paylaşmak olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra evliliğin özgürlükten vazgeçmek demek olmadığını, evliliği bir ömür törpüsü olarak görmediklerini ve evlilikle birlikte kişisel özgürlüklerini korumayı önemsedikleri de görülmüştür.

Katılımcıların evliliklerinde yaşadıkları mutluluk düzeylerinin yüksek olduğu ve ilişkilerine ilişkin yüksek düzeyde olumlu düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Evliliğe hazırlanan çiftlerin, eşlerinin ailesiyle iyi ilişki kurduğunu, ona güven duyduğunu ve birbirlerinin cinsel gereksinimleri konusunda karşılıklı anlayış içerisinde oldukları, o nedenle evliliğe yönelik mutluluklarının yüksek olduğu gözlenmiştir. Katılımcı çiftlerin eşlerinin ailelerine karşı hoşgörülü oldukları, cinsel yaşantılarına ilişkin gizliliğe dikkat ettikleri, cinselliğin aile birliği için tek faktör olarak algılanmadığı, partnerlerin birbirini cinsel yönden çekici buldukları ve eşlerinin cinsel açıdan kendilerini aldatmayacağını düşündükleri görülmüştür.

İlgili alanyazında evlilik öncesi ilişkilerin bireylerde evliliğe yönelik bakışı ve evlilik kalitesini etkilediği yönünde çeşitli araştırma bulgularına ulaşılmıştır. Jackson (2009) tarafından yürütülen çalışmada evlilik öncesi ilişki özelliklerinden kiminin evliliği koruyucu etkiler yaptığını, eşlerin birbirine daha fazla bağlanmasına katkı sunduğu gözlenmiştir. Evlilik öncesi ilişkilerde aşk yaşanması, birbirine destek olunması, süreklilik isteği, empati kurma, kendini açma, benzer yaşam stillerini paylaşma, benzer inançlara değer verme, çatışma azaltıcı faktörlerin kullanılması, eleştirinin düzeyli olması, partnerin ailesi ile ilişkileri güçlü tutma, şiddetten uzak durma, çocuklarla iletişim kurma gibi evlilik öncesi davranışların bireylerin evlilikleri üzerinde olumlu etkilerde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Evlilik kararı alan katılımcıların evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman

korelasyon analizi yapılmıştır. Evliliğe olumlu anlam yükleme ile evlilik ilişkilerini değerlendirme boyutları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler görülmüştür. Olumlu anlam yükleme ile dini ilişkiler, iletişim, aile ile ilişkiler ve cinsellik boyutları arasında ve evlilik ilişkilerini değerlendirme ölçek bütünü ile pozitif yönlü ilişki gözlenmiştir. Evliliğe olumsuz anlam yükleme ile arkadaş ilişkileri, iletişim ve cinsellik arasında ve evlilik ilişkilerini değerlendirme ölçek bütünü ile negatif yönlü anlamlı ilişki gözlenmiştir. Sonuçlar, evliliğe olumlu anlam yükleme ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme arasında pozitif, evliliğe olumsuz anlam yükleme ile evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme arasında negatif ilişki olduğunu göstermektedir. Benzer bir çalışma olan Yıldırım (2019)'ın 639 üniversite öğrencisi katılımıyla yaptığı çalışmasında da evliliğe yüklenen anlam ile eş seçimi kriterleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Evliliğe anlam yükleme ölçeğinin alt ölçekleri ile ölçek bütünü arasında yüksek düzeyde korelasyon gözlenmesi nedeniyle farklılık karşılaştırmalarında ölçek bütünlüğü kullanılmıştır. Benzer durum Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeği için de geçerlidir.

Katılımcı çiftlerin evliliğe yükledikleri olumlu anlam cinsiyetlerinden, yaşlarından, gelir getirici uğraşlarından, gelir düzeylerinden, kaçınıcı evliliğe hazırlandıklarından, çocuk sahibi olup olmadıklarından, sahip oldukları çocuk sayısından etkilenmezken, eğitim düzeylerine göre evliliğe yükledikleri olumlu anlamın istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Katılımcıların evliliğe olumlu anlam yükleme durumları arasındaki farklılığın hangi eğitim düzeyleri arasındaki katılımcıların ortalamalarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla pairwise comparison testi yapılmıştır. Test sonucunda ulaşılan bulgular, gözlenen farklılığın önlisans mezunları ile lisans ve lisansüstü mezunları arasında olduğunu, farkın önlisans mezunu katılımcılar lehine olduğunu göstermiştir. Önlisans mezunları evliliğe diğer eğitim düzeylerindeki katılımcılara göre daha olumlu anlam yüklemektedir.

Evliliğe yüklenen anlam konusunda ilgili alanyazında bu çalışmada ulaşılan sonuçların tersi yönde bulgulara sahip çalışmalar bulunmaktadır. Keldal'ın (2015),

alışmasında cinsiyetin evliliğe yüklenen anlam konusunda belirleyici bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yıldırım (2019) tarafından yürütülen çalışmada da 21-25 yaşı arası evliliğe hazırlanan bireylerin 26-30 yaşı arasındakilerden daha fazla oranda evliliğe anlam yükledikleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan çiftlerin, evliliğe yükledikleri olumsuz anlam cinsiyetlerinden, yaşılarından, eğitim düzeylerinden, gelir getirici uğraşılarından, gelir düzeylerinden, kaçıncı evliliğe hazırlandıklarından, ocuk sahibi olup olmadıklarından, sahip oldukları ocuk sayısından etkilenmemektedir. Koesten (2004)'ın 169'u kadın 130'u erkek toplamda 299 katılımcıyla yapmış olduğu çalışmasında katılımcıların evliliğe yükledikleri anlamın, katılımcıların cinsiyetlerinden ve yaşılarından etkilendiği görülmektedir. Jackson (2009)'ın ve Sakmar (2010)'ın çalışmalarında ise böyle bir etkinin görülmediği bulgulanmıştır.

Katılımcıların evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumları cinsiyetlerinden, yaşılarından, eğitim düzeylerinden, gelir getirici uğraşılarından, gelir düzeylerinden, kaçıncı evliliğe hazırlandıklarından, ocuk sahibi olup olmadıklarından etkilenmezken, ocuk sayısına göre $p = 0,08$ düzeyinde bir farklılık gözlenmiştir. Çalışmada kabul edilen anlamlılık düzeyine göre istatistiksel olarak anlamsız kabul edilebilir. Bununla birlikte kimi anlamlılık düzeyi %10 alındığında ($p < .10$) katılımcıların evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumunun ocuk sayısına göre farklılaştığı söylenebilir.

İlgili alanyazın incelendiğinde Ondaş (2007)'ın 523 katılımcıyla yaptığı çalışmasında olduğu gibi evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme durumunun çeşitli kişisel değişkenlerden etkilendiğini ya da aralarında anlamlı ilişkilerin gözlenmediğini gösteren bulgulara ulaşılmıştır. Bu çalışmada da evlilik öncesi ilişkilerin yalnızca ocuk sayısına göre farklılaşabildiği sonucuna varılmıştır. Bu sonucu destekler şekilde, Sakmar (2010) tarafından yürütülen çalışmada, evlilik öncesi çocuklu partnerle yürütülen ilişkilerde, çocuğa karşı gösterilen davranışların partnerin evliliğe karşı olumlu düşüncelerinin gelişmesine ya da tersi yönde olmasına yol açabildiği sonucuna ulaşılmıştır. Saldırgan iletişim biçimine sahip olan bireylerin partnerleri de uzaklaşma ve ilişkiyi negatif yöne doğru sürükleme eğiliminde oldukları gözlenmiştir.

Bu çalışmada evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme ölçeğinin alt ölçekleri ile ölçek bütünü arasında gözlenen yüksek düzeyli korelasyon nedeniyle ölçek bütününe ilişkin analizler yürütülmüştür. Bununla birlikte ilgili alanyazında ölçeğin alt boyutlarının incelendiği çalışmalar da bulunmaktadır. Fitzpatrick ve Koerner (2002), Jackson (2009) çalışmalarında aile üyeleri arasındaki olumlu ilişkilerin din boyutunu olumlu olarak değerlendirdiği görülmüştür. Koesten (2004) tarafından yürütülen çalışmada da aile bireyleri arasındaki iletişim ile bireylerin arkadaşları ile olan ilişkileri arasında da bir etkileşim olduğu, aile içi iletişimi güçlü olan çiftlerin arkadaşlık kurma becerilerinin daha güçlü olduğu görülmüştür. Kuduaki (2002) tarafından yürütülen bir çalışmada aile bireylerinin eğitim düzeyleri ile evlilik sürelerinin cinsellik boyutuyla güçlü ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.

Araştırmada ulaşılan sonuçlara dayalı olarak, ileri araştırmalara, karar alıcılara ve uygulayıcılara dönük öneriler getirilmiştir.

1. Araştırmanın sınırlı bir örneklem grubundan oluşması verilerin genellenmesi açısından kısıtlı olabilmektedir. Dolayısıyla sınırlılığın ortadan kaldırılması bakımından bireylerin evliliğe yükledikleri anlam konusunda ve evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme konusunda farklı örneklem gruplarında çalışmalar yürütülebilir. Ayrıca bireylerin, evliliğe yükledikleri anlamı daha detaylı incelemek amacıyla mülakat, görüşme gibi birebir çalışmalarla daha kapsamlı veriler elde edilebilir.
2. Araştırmaya katılan katılımcıların eğitim düzeyi dağılımının eşit olması araştırma sonuçlarının genellenebilmesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.
3. Araştırmaya birinci ve ikinci evliliğini yapan çiftler katılım sağlamıştır. Araştırma ikinci evliliğini yapan çiftler üzerinde yapılması şeklinde genişletilebilir.
4. Evliliğe yüklenen anlam konusunda ulusal ve uluslararası standart oluşturma çalışmalarına dönük araştırmalar yürütülebilir.
5. Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme konusunda ulusal ve uluslararası standart oluşturma çalışmalarına dönük araştırmalar yürütülebilir.

6. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve ilgili alt birimlerinin evlilik öncesi eğitimleri güçlendirmesi ve sivil toplumun bu konudaki faaliyetlerinin desteklemesi önerilir.
7. Evli bireylerin evliliğe ilişkin görüşlerini olumlu yönde geliştirmek için eğitimler verilebilir.

KAYNAKÇA

- Acitelli, L. K., Kenny, D. A., & Weiner, D. (2001). The importance of similarity and understanding of partners' marital ideals to relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 167-185.
- Adler, A. (2000). *Yaşama sanatı* (Cilt 7). (K. Şipal, Dü.) İstanbul: Say Yayınları.
- Arnett, J. J. (2015). *Emerging Adulthood: The winding road from the late teens through the twenties* (Cilt 2). New York: Oxford University Press.
- Atak, H. ve Taştan N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 520-546.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* . Ankara: Pegem Akademik Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Şekercioglu, G. ve Çokluk, Ö. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bacanlı, H. (2001). Eş tercihleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(15), 7-16.
- Bağ, H. (2019). Sosyal hizmet öğrencilerinin eş seçimi ve evliliğe ilişkin tercihleri. *Yüksek lisans tezi*
- Becker, G. S. (1973, Jul.-Aug.). A Theory of marriage: part 1. *The Journal of Political Economy*, 81(4), 813-846.
- Boran, F. (2003). *Aşk ve evlilik* (Cilt 1). İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Bradbury, T. N., & Karney, B. R. (2005, Kasım). Understanding and altering the longitudinal course of marriage. *Journal of Marriage and Family*, 66(4), 862-879.
- Bugay, A. ve Tezer, E. (2008). Üniversite öğrencilerinin evlenecekleri eşlerde aradıkları özellikler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36-40.

- Burger, J. M. (1992). *Desire for control: Personality, social, and clinical perspectives* (Cilt 1). New York: Plenum Press.
- Burger, J. M. (2017). *Personality*. Boston: Cengage Learning.
- Busby, D. M., Holman, T. B., & Taniguchi, N. (2001, Oct). RELATE: Relationship evaluation of the individual, family, cultural, and couple contexts. *Family Relations*, 50(4), 308-316.
- Buss, D. M. (1985). Human mate selection. *American Scientist*, 73(1), 47-51.
- Buss, D. M. (2007). The evolution of human mating. *Acta Psychologica Sinica*, 3(39), 502-512.
- Buss, D. M. (2016). *Evolutionary psychology: The new science of the mind* (Cilt 5). London and Newyork: Taylor & Francis Ltd.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993, April). Sexual strategies theory: An evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), 204-232.
- Buss, D., Abbott, M., & Angleitner, A. (1990, Mart 1). International mate preferences. *Journal of Cross- Cultural Psychology*, 21(1), 5-57.
- Cüceloğlu, D. (2013). *İnsan ve davranışı* (Cilt 26). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Canel, A. N. (2007). Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması. *Doktora tezi*.
- Ceylan, F. G. (1994). Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri.
- Chorney, D. B., & Morris, T. L. (2008). Blackwell publishing inc malden, USA CPSPlinical Psychology: Science and Practice
- Cobby, N., Larson, J., & Watson, W. (2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale. *Family Relation*, 52(3), 222-231.
- Çaplı, O. (1992). *Evlenmeye hazır mısınız?* Ankara, Yenişehir: Bilgi Yayın Evi.
- Çayboylu, İ. (2002). *TC. Başbakanlık aile araştırma kurumu başkanlığı: 2001 yılı aile Raporu*. Ankara.
- Demiray, Ö. (2006). Evlilikte uyumun demografik özelliklere göre incelenmesi. *Yüksek lisans tezi*.

- Durmazkul, A. (1991). Cinsiyete göre üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihleri. *Yüksek lisans tezi*
- Eaves, L. J., & Hatemi, P. K. (2011). Do we choose our spouse based on our in-laws? resolving the effects of family background and spousal choice for educational attainment, religious practice, and political preference. *Social Science Quarterly*, 92(5), 1253-1278.
- Efe, E. (2013). Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimleri. *Yüksek lisans tezi*.
- Erdoğan, S. (2007). Evlilik uyumu ile psikiyatrik rahatsızlıklar, bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Uzmanlık tezi*.
- Ersanlı, K. (2005). *Davranışlarımız: gelişim ve öğrenme*. Samsun: Eser Matbaası.
- Farajzadeh, N. (2011). Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimi ile ilgili görüşleri. *Yüksek lisans tezi*.
- Feiring, C. (1996). Concepts of romance in 15-year-old adolescents. *Journal Of Research On Adolescence*, 6(2), 181-200.
- Fincham , F. D., & Cui, M. (2011). *Romantic relationships in emerging adulthood*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fitzpatrick, M. A., & Koerner, A. (2002). Toward a theory of family communication. *Communication Theory*, 12(1), 70-91.
- Florsheim, P. (2003). *Adolescent romantic relationsand sexual behavior theory, research, and practical implications*. London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Fraenkel, J., & Wallen, N. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGaw-Hill International Edition.
- Fromm, E. (1985). *Sevme sanatı*. (I. Gündüz, Dü.) Say Yayıncılık.
- Gül, G. (2003). Aile ve evlilik Kurumu. H. Yavuzer içinde, *Evlilik Okulu* (Cilt 12, s. 20-28). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Günayer Şenel, H. (2003). Eş seçimi kararı. H. Yavuzer içinde, *Evlilik okulu* (Cilt 12). İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Gürbüz , S. ve Şahin, F. (2014). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Geçtan, E. (1998). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Geher, G. (1997). The effects of actual and perceived parental characteristic on partner selection and perception. *Doctoral Dissertation*.
- Gladding, S. T. (2017). *Family therapy: history, theory and practice*. (İ. Keklik, & İ. Yıldırım, Dü) Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği Yayınları.
- Heitler, S. (2008). *Evlilikte mutluluk. ikinin gücü*. (G. Tümer, Dü.) Ankara: HYB Yayıncılık.
- Hendrick, S. S. (2009). *Yakın ilişkiler psikolojisi* (Cilt 1). (A. Dönmez, Dü.) Ankara: Nobel Yayınları.
- Hendrick, S. S., Dicke, A., & Hendrick, C. (1998, Şubat). The relationship assessment scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(1), 137-142.
- Holman, T. B., Larson, J. H., & Harmer, S. L. (1994, January). The development and predictive validity of a new premarital assessment instrument: the preparation for marriage questionnaire. *Family Relations*, 43(1), 46-52.
- Huck, S. (2008). *Reading statistics and research*. Boston: Pearson Education.
- Işınsu, M. (2003). İkili ilişki biçimi ve süresi ile bağlanma stilleri arasındaki bağlantılar. *Yüksek lisans tezi*.
- Ünlü, S. (2007). *Aile yapısı ve ilişkileri*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Jackson, J. (2009, August). Premarital couple predictors of marital relationship quality and stability: a metaanalytic study. *Unpublished Ph.D Thesis*. Brigham Young University,.
- Köroğlu, T. (2013). Üniversite gençliğinin evlilik, aile ve boşanma konusundaki düşünce ve görüşleri üzerine sosyolojik bir araştırma: Karabük Üniversitesi Örneği. *Yüksek lisans tezi*.

- Kadıköy Kaymakamlığı. (2020, Mart 30). *Kadıköy ilçe 2020 ilçe nüfusu*. T.C Kadıköy Kaymakamlığı: <http://kadikoy.gov.tr/kadikoy-ilce-nufus-mudurlugu> adresinden alındı
- Kalkan, M. (2015). Eş seçimi ve eş seçiminde önemli faktörler, eş seçimi kuramları. M. Kalkan, Z. Hamamcı, & İ. Yalçın içinde, *Evlilik öncesi psikolojik danışma* (Cilt 2, s. 9-21). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kalkan, M. ve Kaya, S. N. (2007, Ocak-Şubat-Mart). Evlilik öncesi ilişkileri değerlendirme Ölçeğinin (EÖİDÖ) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(11), 36.
- Kansız, M. ve Arkar, H. (2011). Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik doyumu üzerine etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*(12), 24-29.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kasapkara, A. ve Kasapkara, B. (2014). 20-30 yaş grubu bekar erkeklerin eş seçimine yönelik tutumları ve eşten beklentilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(34), 792-800.
- Kaya, M. (2002). Cinsiyetleri farklı üniversite öğrencilerinin eş seçimi tercihlerin göre denetim odakları. *Yüksek lisans tezi*
- Keldal, G. (2015). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak eş seçme stratejileri ve cinsiyet rol algıları. *Yüksek lisans tezi*.
- Knox, D., Zusman, M., & Nieves, W. (1997). College students' homogamous preferences for a date and mate. *College Student Journal*, 31, 445-448.
- Kocadere, M. (1995). İyi ve kötü evliliklerin özelliklerini belirlemeye yönelik betimsel bir çalışma. *Yüksek lisans tezi*.
- Koesten, J. (2004). Family communication patterns, sex of subject, and communication competence. *Communication Monographs*, 71(2), 226-244.
- Kuş, E. (2009). *Nicel-nitel araştırma teknikleri: sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? nitel mi?*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuduaki, Ç. (2002). Cinsel doyum ve evlilik uyumu arasındaki ilişki. *Yüksek lisans tezi*.

- Larson, J. H., & Holman, T. B. (1994, Nisan). Premarital Predictors of Marital Quality and Stability. *Family Relations*, 2(43), 228-237.
- Majidova, F. (2019, Ekim). Bağlanma stili ile evliliğe yönelik tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek lisans tezi*.
- Mohammadi, B., & Soleymani, A. (2017). Early maladaptive schemas and marital satisfaction as predictors of marital commitment. *International Journal Of Behavioral Sciences*, 11(2), 16-22.
- Ondaş, B. (2007). Üniversite ğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Yüksek lisans tezi*.
- Onur, B. (2011). *Gelişim psikolojisi yetişkinlik - yaşlılık - lm*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Özüdoğru Düşünmez, R. (2016). Üniversite ğrencilerinin evlilik ve eş seçimine ilişkin görüş ve düşünceleri. *Yüksek lisans tezi*.
- zabacı, N., Körük, S. ve Kara, A. (2018). Evliliğe yüklenen anlam lęeęinin (EYA) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik alışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 235-259.
- zalp, A. (2014). Ötekileştirme: sembolik etkileşimci bir bakış. *Toplum Bilimleri Dergisi*, 8(16), 227-235.
- zalp, A. (2017). Sembolik etkileşimciliğin tarihine bir bakış: cooley ve din rneği. *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 9(36), 614-620.
- Özgüven, İ. E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özgüven, İ. E. (2014). *Evlilik ve aile terapisi* (Cilt 3). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Öztürk, O. ve Uluşahin , A. (2011). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (Cilt 11). Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- zuğurlu, K. (1990). *Evlilik raporu* (Cilt 3). İstanbul: Altın Kitapları Yayınevi.
- Parsons, T. T. (1997, July 19). Sources and stages of mate selection, relationship development, and marriage. *Doctoral Dissertation*. United States: The Fielding Institution.

- Peters, E. (2018). The influence of choice feminism on women's and men's attitudes towards name changing at marriage: an analysis of online comments on UK social media. *Names*, 176-185.
- Polat, D. (2006). Evli bireylerin evlilik uyumları, aldatma eğilimleri ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkilerin değişkenler açısından incelenmesi. *Yüksek lisans tezi*.
- Sakmar, E. (2010). Evli çocuklu/çocuksuz ve birlikte yaşayan bireylerde iletişim şekillerinin ilişki doyumu üzerine yordayıcı rolü: düzenleyici değişken rolü olarak cinsel doyum. *Yüksek lisans tezi*.
- Schumm, W. R., Silliman, B., & Bell, D. B. (2000). Perceived premarital counseling outcomes among recently married army personnel. *Journal of Sex & Marital Therapy*(26), 177-186.
- Şen, B. (2015). *Evlilik öncesi çift eğitimi* (Cilt 1). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Şimşek, M. Z. (2018,). Romantizm ve eş seçimi tutumunun romantik ilişki yaşantıları ve romantik ilişkilerdeki inançlar açısından incelenmesi. *Yüksek lisans tezi*.
- Tüzemen, A. ve Özdağoğlu, A. (2007). Doktora öğrencilerinin eş seçiminde önem verdikleri kriterlerin analitik hiyerarşi süreci yöntemi ile belirlenmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 215-216.
- Tarhan, N. (2017). *Mutlu evlilik psikolojisi* (Cilt 25). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Toro-Morn, M., & Sprecher, S. (2003). A cross-cultural comparison of mate preferences among university students; the united states vs. the people's republic of china (PRC). *Journal of Comparative Family Studies*, 34(2), 151-170.
- Tosun, K. (1990). *İşletme yönetimi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.
- Tuzer, D. (2016). Üniversite öğrencilerinin eş seçimi tutumlarının bireysel özellikleri açısından incelenmesi. *Yüksek lisans tezi*.
- Uğur, R. (2017). Heteroseksüel çiftlerin bağlanma romantizm ve eş seçimine yönelik tutumlarının çift uyumu ile ilişkisi. *Yüksek lisans tezi*.
- Willi, J. (2012). *Aşk ve evlilik terapisi: kadın ve erkeğin "birlikte" gelişimi* (Cilt 1). İstanbul: Kaknüs Yayınları.

- Wood, W., & Eagly, A. H. (2000). A call to recognize the breadth of evolutionary perspectives: sociocultural theories and evolutionary psychology. *Psychological Inquiry*, 11(1), 52-55.
- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 15-30.
- Yıldırım, N. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı düzeyleri ile evliliğe yükledikleri anlam ve eş seçme kriterleri arasındaki ilişki. *Yüksek lisans tezi*.
- Yılmaz, T. (2009). Evlilik öncesi ilişkileri geliştirme programının çiftlerin ilişki doyum düzeylerine etkisi. *Yüksek lisans tezi*.
- Yalçın, İ., ve Ersever, O. G. (2015). İlişki geliştirme programının üniversite öğrencilerinin ilişki doyum düzeylerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 185-201.

EKLER

Ek1

Evrak Tarih : 31.01.2019 15:41:40

T.C.
KADIKÖY BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : 32823597-622-E.138668
Konu : Bilgi Belge Talepleri ve Yazışmalar

Sayın Betül YAZICI GÜL

İlgi: Betül YAZICI GÜL'ün 26/12/2018 tarihli 108215 sayılı başvurusu.

İlgi sayılı dilekçenize istinaden yapmış olduğumuz incelemede ,Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalınız bünyesinde "Evlilik Kararı Alan Bireylerin Evliliğe Yükladıkları Anlam ile Evlilik Öncesi İlişkilerinin İncelenmesi"araştırma tez konunuz,Kurumumuzca incelenmiş , herhangi bir kişisel bilgi yada çıkar çatışması oluşturmadiğundan ve ankete verilen cevapların gizli tutulacağı tarafınızdan taahhüt edildiğinden,Belediyemize bağlı Evlendirme Dairesinde gerekli araştırmanın yapılması uygun bulunmuştur.
Bilgilerinize rica olunur.

Rahmi YÜCE
Belediye Başkanı a.
Belediye Başkan Yardımcısı
*Elektronik İmzalanmıştır.

5070 Sayılı Kanuna
göre Elektronik olarak
imzalanmıştır.

31.1.2019
Güzel K. K. P. S.
Büro Personeli

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir. Evrak teyidi
<http://www.kadikoy.bel.tr/ebelgesorgulama> adresinden, 138668 doküman no. ve 050510ACA7A6 sorgulama kodu
ya da sağdaki karekod ile yapılabilir.

Form: F000010
Hasanpaşa Mah. Fahrettin Kerim Gökay Cad. No:2 Kadıköy-İSTANBUL
Telefon: 2165425000 dhl.1471(*) Kep: kadikoybelediyesi@hs01.kep.tr
e-posta: yazi.isleri@kadikoy.bel.tr internet adresi: www.kadikoy.bel.tr

Bilgi için:
Serpil GÖKLÜ

DEMOGRAFİK FORM

Sayın Katılımcı, bu anket formu İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı bünyesinde gerçekleştirilen "Evlilik kararı alan bireylerin evliliğe yükledikleri anlam ile evlilik öncesi ilişkilerinin incelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi araştırması kapsamında sizlere sunulmuştur. Ankette kesinlikle kişisel bilgi sorulmamaktadır. Vereceğiniz cevaplar bilimsel anlayış çerçevesinde değerlendirilecek ve gizli tutulacaktır. Sorulara vereceğiniz samimi ve gerçekçi yanıtlar araştırmanın doğru sonuçlara erişmesinde önemli bir rol oynayacaktır. Katılımınız ve destekleriniz için teşekkür ederim. Betül Yazıcı

1. Cinsiyet

☐ Erkek ☐ Kadın

2. Yaş

☐ 18-22
☐ 23-27
☐ 28-32
☐ 33-37
☐ 42 ve üzeri

3. Eğitim Durumu

☐ Okur yazar değil
☐ İlkokul
☐ Ortaokul
☐ Lise
☐ Ön Lisans
☐ Lisans
☐ Lisans Üstü

4. Gelir Getirici Faaliyet/İş Türü

☐ İşçi
☐ Memur
☐ Kendi Hesabına İş Gören

5. Algılanan Gelir Durumu

☐ Oldukça Yetersiz
☐ Yetersiz
☐ Kısmen Yeterli
☐ Yeterli
☐ Oldukça Yeterli

6. Kaçınca Evlilik

☐ 1
☐ 2
☐ 3
☐ 4 ve üzeri

7. Çocuk Sahibi misiniz?

☐ Evet.....tane var.
☐ Hayır

1

Evlilik Öncesi İlişkileri Değerlendirme Ölçeği ve Evliliğe Yüklenen Anlam Ölçeği

Açıklama:

Aşağıda evliliğe ve evlenmeyi düşündüğünüz kişiye ait ifadeler yer almaktadır. Her ifade için "KESİNLİKLE KATILMIYORUM", "KATILMIYORUM", "KARARSIZIM", "KATILIYORUM" VE "TAMAMEN KATILIYORUM olmak üzere beş seçenek bulunmaktadır. Sizden istenilen, partnerinizle olan ilişkilerinizi göz önüne alarak maddeleri cevaplandırmanızdır. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

1-----2-----3-----4-----5
Kesinlikle Kararsızım Tamamen
katılmıyorum katılıyorum

1. Evlilik yaşamı kolaylaştırır	1	2	3	4	5
2. Evlilik sevgi, güven ve bağlılıkla kurulan bir birlikteliktir	1	2	3	4	5
3. Evlilik hayatı paylaşmaktır	1	2	3	4	5
4. Evlilik aşk ve sevgiyle beslenen bir süreçtir	1	2	3	4	5
5. Evlilik kişisel özgürlüklerden vazgeçmektir	1	2	3	4	5
6. Evlilik hayallerin gerçekleşmesidir	1	2	3	4	5
7. Evlilikte eşlerin birbirlerine güvenmemesi önemli bir sorun oluşturmaz	1	2	3	4	5
8. Evlilik hayatı renklendirir	1	2	3	4	5
9. Evlilik işbirliği içinde yaşamayı gerektirir	1	2	3	4	5
10. Evlilik ömür törpüsüdür	1	2	3	4	5
11. Evlilik sabır gerektirir	1	2	3	4	5
12. Evlilik birlikte yaşama sanatıdır	1	2	3	4	5
13. Evlilikte hoşgörü olmalıdır	1	2	3	4	5
14. Evlilik iki yarım elmanın bir olmasıdır	1	2	3	4	5
15. Evlilik bir ömür boyu sürmelidir	1	2	3	4	5
16. Evlilikte fedakârlık önemlidir	1	2	3	4	5
17. Evlilikte benzer karakterdeki bireyler daha mutlu olurlar	1	2	3	4	5
18. Evlilikte farklı karakterdeki bireylerin birlikteliği daha fazla mutluluk getirir	1	2	3	4	5
19. Evlilik günlük hayatı kolaylaştırır	1	2	3	4	5
20. Evlilik geleceğe yönelik bir yatırımdır	1	2	3	4	5
21. Evlilik aynı evi paylaşmaktır	1	2	3	4	5
22. Evlilik bir kumardır	1	2	3	4	5
23. Evlilik hayata anlam katar	1	2	3	4	5
24. Evlilik ekonomik bir işbirliğidir	1	2	3	4	5
25. Evlilik zorluklarla mücadele gücü gerektirir	1	2	3	4	5
26. Evlilik çiftlerin birbirlerine özen göstermelerini gerektirir	1	2	3	4	5
27. Evlilik sevdiğine ait olmaktır	1	2	3	4	5

28. Evlilikte kişisel özgürlük diye bir şey yoktur	1	2	3	4	5
29. Evlilikte saygı her şeyden önce gelir	1	2	3	4	5
30. Evlilik bireyde şefkat ve merhamet duygularını oluşturur	1	2	3	4	5
31. Evlilikte eşlerden biri ihtiyaç duyduğunda, diğer eş koşulsuz destek sağlamalıdır .	1	2	3	4	5
32. Dini konularda baskı yapması beni rahatsız ediyor...	1	2	3	4	5
33. Dini farklılıklarımızı tartışmaktan kaçınırsınız	1	2	3	4	5
34. Dini inançlarımla alay etmesi ve önemsememesi beni rahatsız ediyor...	1	2	3	3	5
35. Dini değerler konusunda partnerimle anlaşmazlık yaşıyoruz.	1	2	3	4	5
36. Dini inanışlarıma saygı duyar...	1	2	3	4	5
37. Arkadaşlarımla ilişkilerime kısıtlama getiriyor	1	2	3	4	5
38. Dini inanışlarımız uyum gösteriyor...	1	2	3	4	5
39. Arkadaşlarımı sürekli eleştirir	1	2	3	4	5
40. Evlendiğimizde arkadaşlarımla görüşmemi engelleyeceğini düşünüyorum...	1	2	3	4	5
41. Arkadaşlarımla iyi anlaşır...	1	2	3	4	5
42. Dini tutum ve değerlerimizdeki farklılığın, evlendiğimizde sorun oluşturmayaacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
43. Birbirimizin ailesiyle iyi ilişkiler içindeyiz...	1	2	3	4	5
44. Ailesi beni sürekli eleştiriyor...	1	2	3	4	5
45. Partnerim aileme karşı hoşgörülü değil...	1	2	3	4	5
46. Partnerimin ailesiyle iyi ilişkiler içinde olması beni mutlu ediyor...	1	2	3	4	5
47. Ailesinden bazı insanların sürekli tavsiyelerde bulunması ilişkimizde gerginliğe neden oluyor...	1	2	3	4	5
48. Partnerimin arkadaş grubundan hoşlanmıyorum...	1	2	3	4	5
49. Evlendiğimizde anne ve babasının ilişkimize karışacağını düşünmek beni kaygılandırıyor	1	2	3	4	5
50. Arkadaşlarımla, partnerimden hoşlanmamaları beni kaygılandırıyor...	1	2	3	4	5
51. Partnerimin arkadaş grubuna uyum sağlayamıyorum...	1	2	3	4	5
52. Başkalarının yanında sürekli beni eleştirir...	1	2	3	4	5
53. Partnerim benden daha çok, arkadaşlarıyla zaman geçirir...	1	2	3	4	5
54. Cinsel yönden onu çekici bulmuyorum...	1	2	3	4	5
55. Bizi bir arada tutan tek etmenin cinsellik olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
56. Partnerimle cinsellikle ilgili konuları rahatlıkla konuşabiliriz...	1	2	3	4	5
57. Cinsel yaşantımızı başkalarıyla konuşacağını düşünüyorum...	1	2	3	4	5
58. Cinsel ilişkimizden her ikimiz de doyum sağlıyoruz...	1	2	3	4	5

59. Onun duygularını anlamakta başarılıyım...	1	2	3	4	5
60. Duygularımı anlasa bile dikkate almaz...	1	2	3	4	5
61. Bana karşı yumuşak ve sevecendir...	1	2	3	4	5
62. Partnerim çok sık darılır veya surat asar	1	2	3	4	5
63. İyi bir şey yaptığımda takdir etmek yerine eleştirecek durumlar arar...	1	2	3	4	5
64. Evlendiğimizde başka kişilerle de cinsel ilişkisinin olacağını düşünüyorum.	1	2	3	4	5
65. Onunla sırlarımı paylaşabilirim...	1	2	3	4	5

Ek3

Fwd: EÖİDÖ

Gelen Kutusu x

Melek Kalkan <mlkalkan@gmail.com>

Alıcı: ben v

2 Eki 2018

> Merhaba,
> Ölçek ektedir. İyi çalışmalar dilerim.

Betül Yazıcı <yazicibet@gmail.com>

Alıcı: cdemirli v

2 Eki 2018

Yüksek Lisans Tez Araştırması!

Gelen Kutusu x

Betül Yazıcı

29

Merhaba Sevgili Hocalarım İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı Yüksek Lisans Tezli Programda

serdar körük <serdarkoruk1989@gmail.com>

30 Eyl 2018 Paz

Alıcı: ben ▼

Merhaba hocam;

Ekte paylaşıyorum. İyi çalışmalar, başarılar.

Arş. Gör. Serdar Körük (Research Assistant Serdar Koruk)

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (Eskisehir Osmangazi University)

Eğitim Fakültesi (Faculty of Education)

Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı (Psychological Counseling and Guidance Department)

serdarkoruk1989@gmail.com

(0222) 239 37 50 / 1658

Betül Yazıcı <yazicibet@gmail.com>, 29 Eyl 2018 Cmt, 18:30 tarihinde şunu yazdı:

3 Ek

